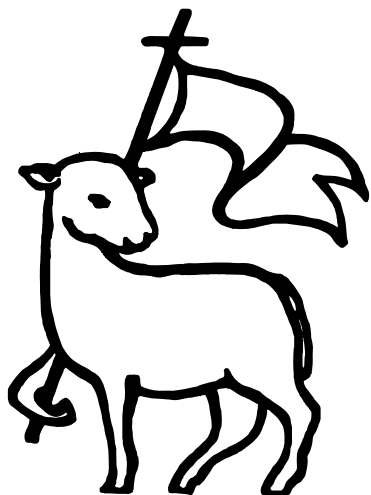

nové bratrské listy

2005/II

S láskou přijímejte i ty, kdo přicházejí odjinud - tak někteří, aniž to tušili, měli za hosty anděly.

z obsahu:

Čekání přímluvce
Co křesťané dostávají - milost
Světová náboženství - islám
Jednota bratrská a odboj
Misie JB k Čerokézům (2)
UF - zasedání Výboru Jednoty
Zprávy ze seniorátu
Příloha: O původu jednoty (2)
Ráj srdce

obsah

biblická úvaha

Čekání Přímluvce (*J. Polma*) 3

co křesťané dostávají

2. Máme přístup k milosti (*H. Jalušková*) 5

světová náboženství

Co je Islám? (*D. Sommers*) 7

dějiny

Kapitoly z dějin protektorátu II

Jednota bratrská v odboji (*J. B. Uhlíř*) 10

Jan Vilémek - Tábořský (*J. Just*) 13

Český misionář (*J. Halama st.*) 15

Muzeum v Suchdole n. Odrou 16

Krátké kalendárium (*Veritas*) 17

unitas Fratrum

Misie JB k Čerokézům II. 17

(*D. Crews a R. Starbuck*)

Výbor Světové JB 19

Bratrské archivy k ordinaci žen 21

(*M. Ulrichová*)

náš seniorát

Pozvání do Ž. Brodu (*J. Polma*) 21

Osmdesátiny J. Halamy (*B. Kejř*) 22

ekuména

Ohlédnutí za K. Vojtylou (*B. Kejř*) 22

Papež Jan Pavel II a Židé (*rabbi M. Hier*) 23

Sue Ryder a Polsko (*M. Ulrichová*) 24

čtenáři čtou a píší

Pašije v Jednotě bratrské (*J. Polma*) 25

příloha

Jan Jafet - O původu jednoty 2

Ráj srdce (*připravuje M. Matouš*) 1

Nové Bratrské Listy
7. ročník (2005)

Tento církevní časopis pro své členy a přátele vydává OCHRANOVSKÝ SBOR při ČCE v Praze,

Adresa: Hálkova 5, 120 00 Praha 2

tel: 224 941 870

e-mail: uf.praga@netforce.cz

Registrováno pod zn. MK ČR E 12555

editorial

Co na nás všechno působí?! Mohli bychom z posledních týdnů vyzvednout přinejmenším dvě skutečnosti, které jsou podstatné:

Ministerský předseda a jeho strana dlouho předstírali, že se vcelku nic neděje a není třeba si klást otázky (a už vůbec ne na ně hledat odpovědi) při poněkud nestandardních obchodech. Koalice se zmítala mezi tím, zda se chovat koaličně, morálně či prozíravě... Opozice neukázala nic, proč bychom měli do budoucnosti doufat v cosi lepšího...

A mezi tím jsme mohli až nevhodně zblízka sledovat poslední týdny a dny muže, který si získal miliony nadšených obdivovatelů, řadu kritiků (i když na jejich řemeslo vcelku zdrženlivých a taktických). A ať je náš názor na jeho pontifikát jakýkoli, nemůžeme upřít, že jeho hlas zněl hlasitě a že přinesl mnoho výzev, které reagovaly na bolesti současného světa a které obsahovaly přinejmenším duchovní podněty k jejich překonávání, řešení či alespoň snášení.

Pro naše sbory bude důležité, co přinese rozhodnutí Výboru Světové Jednoty - a ještě spíše, jak na něj bude reagovat Úzká rada. To jsou věci, které sehrávají důležitou úlohu v tom, jak se cítíme, co prožíváme.

Možná se někdo nezajímá o to, co se děje ve vrcholné politice, jak si vedou význační mužové a ženy dneška. Nedbá na to, co přichází z dálky. A přece ani takový člověk není uchráněn před vnějšími vlivy, je utvářen setkáními a zkušenostmi, prožívá radosti i starosti, které mají nějakou příčinu... Co nás utváří?!

S vděčností si připomínáme, že naše životy obklopuje Boží láska. Průběh církevního roku před nás staví stále novou zvěst o tom, co Bůh pro nás udělal. Možná nám to za desetiletí poněkud zevšednělo. Kolikrát jsme slavili velké křesťanské svátky? Ale s otevřeným srdcem je můžeme slavit nově a objevovat nové části té nezměrné Boží moci a dobroty.

Bratrsky

Bohumil Kejř

biblická úvaha

Čekání Přímlovce

(čtení: Filipským 1, 3-11.27-28)

Až přijde Přímlovce, kterého vám pošlu od Otce, Duch pravdy, jenž od Otce vychází, ten o mně vydá svědectví. Také vy vydávejte svědectví, neboť jste se mnou od začátku.

To jsem vám pověděl, abyste se nedali svést. Budou vás vylučovat ze synagóg; ano, přichází hodina, že ten, kdo vás zabije, bude se domnívat, že tím uctívá Boha. To s vámi budou činit, protože nepoznali Otce ani mne. Ale to jsem vám pověděl, abyste si vzpomněli na má slova, až přijde ta hodina. (Jan 15,26-16,4)

V dopise do Filipis se apoštol Pavel ve svém úvodním pozdravu vyznává z vděčnosti, že má bratry a sestry ve víře, že se sbor ve Filipis drží a roste, i když apoštol sám je ve vězení. Je od nich nedobrovolně vzdálen, a přece každá vzpomínka na sbor, každá modlitba za sbor ho naplňuje radostí. Vděčností Pánu Bohu za každého člověka ve sboru, za každého člověka, který touží po Kristu, po jeho spáse, po jeho království - to bychom se mohli u apoštola učit! Má, nyní vzdálené, bratry a sestry velmi rád, protože je spojuje Kristus - svým dílem, svým slovem, svým Duchem svatým, a také službou a silným a horlivým nasazením pro zvěstování evangelia. Všichni patří Kristu, a proto patří i k sobě a nemohou na sebe zapomenout ani v nedobrovolném odloučení.

Lidé se dostávají do složitých situací, Kristovi služebníci jsou třeba pronásledováni, mohou být i násilně odstraněni, ale nikdo už nedosáhne na Ježíše Krista, který sám je zárukou církve; nedosáhne, aby ho zlikvidoval, aby překazil jeho dílo, aby zahladil jeho církev. Budou-li takové pokusy, budou jen dílčí, jen tu a tam se podaří část církve v pronásledování potlačit. Na jiném místě bude její zvěst pokračovat, na jiném místě porostou nové sbory - a časem se vrátí evangelium i tam, odkud bylo vypuzeno. Církev není lidské dílo, ale Boží. Církev není lidská organizace (nemyslíme-li na církevní instituce), je dílem a v řízení Ducha svatého. Proto Pavel může vyslovit tu povzbudivou jistotu: že ten, který ve vás začal dobré dílo, dovede je až do dne Ježíše Krista. (Fil 1,6) Církev se všemi bratry a sestrami patří Bohu, všichni jsou společně spolupracovníky - spoluslužebníky v Božím povolání, v Božím díle. A Boží dílo nemůže nikdo zrušit. Pán Bůh má pro každou situaci, námi lidmi viděnou jako neřešitelnou, vždycky svá východiska. Vždycky ví, jak pokračovat, kdy po lidsku viděno je konec všemu.

Také ve chvíli, kdy se Pán Ježíš loučí se svými učedníky a oni si nedovedou představit život bez něho; nedovedou si představit, že by svět přišel o Spasitele, že by jeho království mohlo i dál růst bez jeho přítomnosti. Pro tu chvíli jim Pán Ježíš předkládá nové řešení: Až přijde Přímlovce, kterého vám pošlu od Otce, Duch pravdy, ten o mně vydá svědectví. Také vy vydávejte svědectví...

V apoštolských dopisech i v evangeliích nahlédáme do světa, který je zbožný - židé střeží víru v jediného Boha Hospodina, ale tento svět odmítá Krista, ve kterém se Hospodin sklonil ke svému lidu nebyvalým způsobem, když sám přišel přebývat se svým lidem v lidském těle!

Také dnes je svět všelijak nábožný i přes hrubý materialismus, který v něm panuje. Je tu mnoho věr a pověr a to novodobé pohanství a různé modlářství je materialistické, protože prospěchářské, všelijaké to rádobý duchovno je pro uspokojení potřeb člověka, k jeho „náboženskému“ vyžití. Má sloužit člověku pro jeho prospěch hmotný i citový... Ale Krista ten všelijak nábožný svět odmítá, Kristu nedůvěřuje, Krista nechce.

Přesto - Bůh je věrný ve své lásce ke svému stvoření, stálý ve svém milosrdenství, nemění svou vůli. Již před stvořením světa věděl, že bude po lidech napravovat to, co pokazí. Bude přemáhat hřích světa, obětuje za něj svého Syna. Bude Duchem svatým střežit své dílo, chránit ho, obnovovat a rozvíjet až ke konečnému vítězství a ke své věčné slávě.

...přijde Přímluvce - Utěšitel - Duch pravdy

Jak přijde? O letnicích se projevil zvláštním způsobem, a zvláštním způsobem se „zmocnil“ apoštolů. Zapálil je pro víru v Krista - toho umučeného, ale i zmrtvýchvstalého. To se jim stalo velikou energií, která přemohla jejich strach, která jim dodala moudrost, která je nasměrovala tak, že nic jim nebude tak drahé a tak důležité jako věrnost Kristu. Průvodní jevy letnic se nemusí opakovat. Ale vždycky Duch svatý oslovuje, proměňuje a povolává. Zpřítomňuje Boží lásku v jednání s konkrétními lidmi v konkrétních situacích. Učí rozumět Bohu, jeho přikázáním, jeho milosti, jeho záměrům - zasílbením.

Právě proto, že přichází k člověku a do jeho situace, může být jeho působení - funkce vnímána poněkud rozdílně. Ekumenický překlad o Duchu svatém - Duchu pravdy říká, že je to Přímluvce - tedy podpora v nesnazi. Kraličti překládají: Utěšitel - to je povzbuzení.

Před několika lety řekl bratr biskup Gill: „teprve v církvi se člověk stává hříšníkem“. Zvláštní, že? Čekali bychom povědění, že člověk se v církvi stává svatým - pro zvěstované evangelium. Obojí je pravda. Teprve člověk, který je Duchem svatým osloven prostřednictvím zvěstovaného evangelia, si uvědomuje svůj hřích před Bohem. Stává se hříšníkem. Duch svatý ho pravdivě usvědčí, ukáže mu na jeho nedostatečnost před Božím zákonem. Teprve rozpoznání hřích může vyvolat lítost, teprve rozpoznání hřích můžeme vyznávat, a můžeme prosit za odpuštění. A zase - prosit za odpuštění můžeme jen tehdy, když víme o možné milosti. Existuje-li milost, můžeme se doprosit odpuštění. Duch svatý usvědčí z hříchu, ale hned je pomoci jak z něho, ukáže východisko v pokání a prosbě o milost. Stává se nám jakýmsi „právním zástupcem“ - v tom Božím právu, je naším Přímluvcem.

Duch svatý jako Duch pravdy ukazuje nejen pravdivě na viny člověka, on také vydává pravdivé svědectví o Kristu. O jeho díle spásy. A člověk může toto evangelium - radostnou zvěst přijmout. Duch svatý jako Utěšitel vypůsobí, že člověk porozumí té Bohem velkoryse nabízené milosti a ospravedlnění Kristovou obětí. Porozumí, pochopí: to se týká mne, také mne. Bůh má v Kristu o mne zájem! A o mou rodinu, o mé spolubližní, o společnost - vždyť tak Bůh miloval svět, že za něj dal svého Syna... Nemusím žít v hříchu, když se mne Bůh ujímá a když mi dokonce nabízí proměnu života skrze Ducha svatého.

Až přijde Přímluvce-Utěšitel... Kdy přijde? Už se stalo! Je a působí v církvi - ne nutně v té, kterou představuje instituce nebo vůdce. Tam, kde je věrně zvěstováno a prožíváno evangelium, kde církev hledí ke Kristu a ne na sebe, kde je církev ochotná jít do všech důsledků ve stopách Kristových - až i cestou skutečného sebezapření a třeba i sebeoběti v různých protivenstvích pro svého Pána.

Ducha svatého si nemůžeme nabrat rukama, nemůžeme ho vlastnit, konzervovat do zásoby... Přichází o své vůli. A rozdává ze svých darů jak chce. Přivolat ho můžeme snad jenom modlitbami, roztoužením se po něm. Je přirovnáván k holubici, která přilétá... Ale když se zaměříme na jím vypůsobené dary, když je začneme přičítat své zbožnosti, své zbožné výkonnosti, když zpyšíme a ztratíme pokoru - holubice zatím odlétne a my to ani nezpozorujeme. Zaplašili jsme ji svou soběstředností. Duch svatý přichází - i odchází...

Duch svatý - Přímluvce-Utěšitel, Duch pravdy posléze působí prostřednictvím Kristových učedníků (ne mistrů!), pokorných v Božím díle. Mohou Krista vyznávat, oslavovat, vydávat o něm svědectví jen ve zmocnění a síle Ducha svatého. On pudí ke svědectví. On rozmnožuje církev, provádí ji různými situacemi, provází ji do všech koutů světa - nebo řečeno po způsobu Zinzendorfově: Duch svatý předchází církev do všech misijních oblastí a připravuje si jednotlivé lidi na zvěstování evangelia. V síle Přímluvce-Utěšitele se církev a její jednotliví lidé mohou ubránit i pokušení svedení, zabloudění v protivenstvích, kterým bezbožnost světa hájí své teritorium.

Pán Ježíš Kristus podle svého slibu učedníkům, se kterými se loučil před svým utrpením na kříži, Přímluvce-Utěšitele poslal. Přišel i k nám, když jsme mohli uvěřit. Přichází k nám podle toho, jak jej očekáváme a vyhlížíme. Je dobré, abychom se po něm roztoužili vždy znovu a znovu a zvali ho, aby s námi jednal. Jeho příležitost je tehdy, když jsme šťastni - abychom pocítili a prožívali zbohacující vděčnost Pánu Bohu. Jeho příležitost je však i tehdy, když si nevíme rady, když potřebujeme, aby se nás Bůh ujal a vedl nebo nesl na své ruce. V radosti i zármutku potřebujeme Boží blízkost. Aby radost byla pravá. Aby bolest byla k unesení.

A víme také, že naše víra bývá rozkolísaná a roztěkaná. Podle životních okolností. Stabilitu ji může dát jen Duch svatý. Jen On ji může udržet až do konce. Amen

Jiří Polma

co křesťané dostávají

V letošním seriálku zamyšlení nad biblickými texty se chceme obrátit do slavné 5. kapitoly z dopisu apoštola Pavla do Říma. Je zbytečné dodávat, že na tomto místě se mnoho lidí setkalo s podstatným Božím oslovením a na jeho základě poznali nové věci, které Pán Bůh nabízí, chopili se jich a změnili svou životní orientaci... Bude jistě užitečné si připomenout řadu skutečností, které věřící lidé mohou získávat, čím může být jejich život naplněn.

2. Máme přístup k milosti

Hospodin své stvoření miluje a vychovává, neposlušný národ trestá ale i vysvobozuje, a to tak, jak sám ráčí, dle své vůle. Na člověku chce jediné, aby se dal vést, aby se chopil Boží ruky.

Abraham uvěřil Božím zaslíbením a stal se praotcem Izraele, tato víra mu byla počítána za spravedlnost. Toto zaslíbení a vyvolení platí všem národům, Abraham je tedy otcem nás všech, i bývalých pohanů.

Kontinuita potomků Abrahamových je zvláštní. Pán Bůh si ji tvoří sám. Vybírá si. Už ti Abrahamovi synové, ne starší, běžným způsobem narozený Izmael, ale až Izák narozený proti vši pravděpodobnosti z rodičů vysokého věku byl pravým potomkem Abrahama. Podobně je to i se syny Izákovými, kde starší Ezau je určen ke službě svému mladšímu bratru Jákobovi. A tak to jde dál. Stále dochází k Božímu výběru. Boží lid - Izrael - je zůstatek milostivého vyvolení. Pán Bůh si vybírá a povolává někdy za svůj lid ty, kdo by k němu podle vnějších znaků nepatřili.

Proč to povídání o Abrahamovi a Božím vyvolení? Dostáváme se k apoštolu Pavlovi. Ten chápe pravý Izrael, Boží lid, jako společenství založené na víře a vyvolení. A tento Izrael, na kterém Pavel vyrůstal a vzdělával se, použil ve svých úvahách jako předlohu církve Kristovy. Příchod Ježíše a zvěstování evangelia pak znamená dovršení toho Božího třibení, výběru v Izraeli.

Nepochopitelné pro spoustu Pavlových současníků a souvěrců, kterým se stal Kristův kříž „kamenem úrazu“.

Těm však, kteří smrt a vzkříšení přijali jako Boží vložení se do zajetých kolejí tohoto světa, zazářilo Boží zaslíbení. Pán Bůh je nabízí všem národům.

[...] neboť skrze něho jsme vírou získali přístup k této milosti. V ní stojíme a chlubíme se nadějí. (Ř 5,2)

Apoštol Pavel jása, raduje se z toho, že mu bylo dáno pochopit, porozumět Boží aktivitě v celém kristovském dění. Nejde jen o nějaké slepé uvěření těm, kdož vzkříšeného Pána potkali. Pavel nemá víru z druhé ruky. Bylo mu dáno obrácení u Damašku, ono chvilkové oslepení slávou Páně. Rozsvítilo se mu, pochopil. Biblická víra, to je porozumění Božím záměrům. Pán nám většinou neposkytuje damašské zážitky. Máme však Písmo, jímž se musíme ve vši pokoře prokousávat až na dřeň. Dřeň Božího chtění, Boží vůle, Boží lásky a milosti.

A Boží milost nás nese: „V ní stojíme a chlubíme se nadějí.“

Nezasloužené jsme se stali lidem Božím, vše díky Pánu Ježíši, Pánu našemu, jenž nás vytáhl z kolotání v kruzích, ať už soustředěných kolem našeho ega, či jiných dnešních kultů. Pánu o nás jde, otevírá nám budoucnost, s nadějí do ní můžeme vstoupit. Kristus nás vede až tam, odkud lze zahlédnout Boží slávu.

Žijeme milostí chlubíce se nadějí. Chlubil se někdo v Novém zákoně? Ano, farizeus v podobenství o farizeovi a celníkovi. Farizeus zde Bohu děkuje za to, jak pěkně se mu v životě vede a zároveň se vychlubuje horlivým plněním zákona. V té horlivosti vidí kořen současného blahobytu i jistoty do budoucna. Tak to bylo mezi farizeji. Bývalý farizeus

Pavel je však již jinde. Přivádí vztah mezi kvalitou života a Boží milostí do jiné roviny.

Kvalita života se už neprojevuje plněním přikázání a zákazů Zákona. Nejdůležitější je to poznání, že vzkříšený Ježíš je Kristus zachránce. Spasitel. Vůdce na cestě z mar-nosti do pravého života. Pomáhá nám udržet dech. Člověk bez naděje se zříká budouc-nosti, upnuv se k tomu co vidí a má. Jen konzumuje. Rozhlédněme se kolem sebe - jedna velká beznaděj.

A nám křesťanům byla z lásky dána velká naděje. Netěšme se z ní sami. Sdělme se s ostatními, nesudme a počítejme s novými možnostmi. Neposuzujme lidi dle prvního dojmu, jakým na nás ten který člověk působí, nevydírejte je požadavky, mějme pro ně naději. Otvírejte dveře a dávejte ještě možnost.

Kristovská naděje je trpělivá (jak také jinak, když za nás Bůh trpěl). A z té trpělivosti nadějeplného srdce vniká do světa Boží sláva, to slavné z budoucnosti. Nenechme si její záblesky zatemnit, sic se staneme zajatci všednosti a vlastních starostí.

Pán Ježíš vyvádí z křeče našich obav a otvírá nám oči pro budoucnosti svého království.

Hleďte především jeho království a spravedlnost, a všechno ostatní vám bude přidáno. (Mt 6,33)

Sláva Boží se tak stává pramenem radosti uprostřed stvořeného. Nedopusťme, aby tento pramen vyschnul. Radujme se spolu s Pavlem apoštolem.

Stojíme v milosti a můžeme se chlubit nadějí, že Sláva Boží je tak blízko, skoro nadosah.

Hana Jalušková

světová náboženství

Co je Islám?

Toto náboženství se jmenuje Islám; jeho název pochází z arabského slovního kořene, který znamená „pokoj“ a „poddání se“. Islám učí, že člověk může nalézt pokoj v životě poddáním se Všemohoucímu Bohu (Alláhu) srdcem, duší a skutkem. Stejný arabský slovní kořen znamená „Salaam alejkum,“ („Pokoj s tebou“), univerzální muslimský pozdrav.

Kdo je Muslim?

Osobě, která věří v Islám a vědomě ho následuje, se říká muslim, tento výraz pochá-zejí ze stejného slovního kořene. Takže, náboženství se jmenuje Islám a osoba, která ho následuje je muslim.

Kolik a kde?

Islám je významné světové náboženství s více než jedním bilionem přívrženců na celém světě (1/5 světové populace). Spolu s judaismem a křesťanstvím je považováno za jedno z abrahamovských, monoteistických vyznání. I když je obvykle spojováno s Araby na Středním východě, ve skutečnosti Arabů - muslimů je méně než 20%. Většinu

muslimů je možné nalézt po celém Středním východě, v severní Africe, ve východní Asii a na ostrovech v Pacifiku. Velké množství nalezneme také v západní Evropě, v bývalém Sovětském svazu a v severní Americe.

Kdo je Alláh?

Alláh je pravé jméno Všemohoucího Boha a často se překládá pouze jako „Bůh“. Alláh má i další jména, která ho charakterizují: Stvořitel, Podpůrce, Milosrdný, Soucitný, Soudce, Správce, Věčný, atd. K popsání Boha slouží 99 jmen, z nichž žádné není specifického rodu. Alláh je bez začátku, bez konce a On sám vidí a ví všechno. Alláh je transcendentní a při tom blízko člověku. „...On ví, co přichází na zemi a co z ní vychází, co přichází z nebes, a co k nim stoupá. A je s tebou, ať jsi kdekoliv. Alláh dobře vidí vše, co děláš“ (Korán 57:4). Protože Alláh je sám Tvůrce, je to On sám, kdo si zaslouží zbožnou lásku a uctívání. Vše ostatní mimo něj je prostě jeho stvoření. „To je Alláh, tvůj Pán! Není jiného boha, než Jeho, Stvořitele všech věcí; uctívej Ho, on má moc zabývat se všemi záležitostmi. Nikdo Ho nemůže spatřit, Jeho oko vidí všude; On je vznešený, vše vědoucí“ (Korán 6:102-103). Islám dodržuje přísný monotheismus - Alláh nemá partnery a nedělí se do Trojice. Jakékoliv uctívání a modlitby směřující ke svatým, k prorokům, k jiným lidským bytostem nebo k přírodě se považuje za uctívání nebožských představ. A tak zatímco si muslimové vysoce váží Ježíše, není tak božský, jak křesťané věří.

Víra v souladu s Bohem

Jak bylo dříve zmíněno, muslimové věří v absolutní jednotu Boha (Alláha). Podstata islámu je vyjádřena ve frázi „La ilaha illa Allah“ což znamená „Kromě Alláha neexistuje žádné jiné božstvo“. Toto prohlášení víry rozlišuje muslima od nevěřícího, polyteisty nebo ateisty. Muslim je člověk, který plně porozumí této frázi, uvědomuje si její význam (dosah) a přijímá a následuje (naplňuje) ji ve slově i v duchu.

Víra v souladu s Bohem znamená, že kromě Něho neexistuje jiná bytost hodná uctívání, a že jen k němu by se hlavy měly sklánět v poddanosti a adoraci, a že on sám vlastní veškerou moc, že všichni potřebují jeho náklonnost, a že všichni musí hledat jeho pomoc a milost. Tato víra je základním principem islámu; všechny ostatní věrouky, příkázání a zákony islámu stojí pevně na tomto základu.

Víra v Alláhovy anděly

Andělé jsou také Alláhova stvoření, duchovní bytosti, které jsou pod Jeho mocí. Spravují Alláhovo království tím, že poslušně vykonávají jeho nařízení. Nemají svobodnou vůli nebo schopnost neuposlechnout; jejich samotnou podstatou je být Alláhovými věrnými služebníky. Tito andělé nás obklopují a mezi jejich povinnostmi patří zaznamenávat lidské skutky v tomto životě, které budou předloženy v soudný den.

Víra v Alláhovy proroky

Alláh je transcendentní a mimo všechna lidská fyzická omezení, a tak Alláh skrze prostředníka anděla Gabriela způsobuje, aby jeho nařízení byla zjevena Jeho lidským poslům a skrze posly dále lidstvu. Smyslem našeho života na této zemi je chválit Alláha

a dodržovat jeho přikázání. Pro svou milost a shovívavost posílá Alláh proroky a posly ke všem národům, aby s lidstvem mohl komunikovat a vést ho správnou cestou.

Mezi proroky, kteří byli k lidstvu poslání patří (mimo jiné) Noe, Abraham, Izák, Izmael, Mojžíš, David, Jan Křtitel, a konečně Mohamed (pokoj všem Alláhovým prorokům). Všichni tito vyvolení lidé (a mnozí další) přišli se stejným poselstvím: Islám. To je, jak učili o víře v jednoho všemohoucího Boha, víra v soudný den, víra v proroky a Knihy a současně s tím vyzývali lidi k životu v poslušnosti a v poddanosti svému Pánu. Toto je definice Muslima: „Abraham nebyl žid ani křesťan; byl ale bezúhonný a svou vůli poddal vůli Alláhově (což je Islám). Vedle Alláha se nehlásil k jiným bohům“. (Korán 3:67) Někteří z těchto proroků přinesli zjevené knihy. Byli to všichni muži vedeni Alláhem, aby lidstvo vyučovali a vedli ho přímou cestou. Muslimové v ně všechny věří a nijak mezi nimi nerozlišují. „Řekni: 'Věříme v Alláha a v to, co bylo zjeveno nám a co bylo zjeveno Abrahamovi, Izmaelovi, Izákovi, Jákobovi a Kmenům a co bylo v Knihách dáno Mojžíšovi, Ježíši a prorokům od jejich Pána; neděláme rozdíly mezi jedním nebo druhým a Alláhovi poddáváme naši vůli v Islámu“. (Koran 3:84)

Muslimové věří, že poslední prorok, Mohamed, přišel lidi vyzvat zpět k pravému učení předchozích proroků a přinesl lidstvu konečné a vše-pojímající vedení: Korán. Korán je ponechán ve své kompletní a nezneškodnocené formě; proto už není důvod pro příchod proroků dalších. Alláhovo poselství je kompletní.

Víra v Allahovy zjevené knihy

Muslimové věří v knihy, které byly Alláhem seslány lidstvu skrze jeho proroky. Mezi tyto knihy patří Knihy Abrahamovy, Mojžíšova Tóra, Davidovy Žalmy a Evangelium Ježíše Krista. Všechny tyto knihy mají stejný zdroj (Alláha), stejné poselství a všechny byly zjevené v pravdě. To neznamená, že byly v pravdě uchovány. Muslimové (a mnoho dalších židovských a křesťanských badatelů a historiků) zjišťují, že biblické knihy, tak jak je známe dnes, nejsou původní svatá Pisma, která se ztratila, byla změněna a / nebo mnohokrát přeložena, čímž svoje původní poselství ztratila. „Mění slova z jejich původních míst a zapomínají na dobrou část Poselství, které jim bylo sesláno...“ (Korán 5:13) Když dnes tyto knihy čteme, nemáme tušení, která část byla zjevena Alláhem a která byla zaznamenána a změněna člověkem.

Muslimové věří, že Alláh seslal poslední zjevení, Korán, skrze Alláhova posledního Proroka Mohameda (pokoj jemu a všem Alláhovým poslům). Seslání této boží Knihy není žádná nová nebo mimořádná událost; má stvrdit, lépe formulovat a doplnit ty boží příkazy, které lidé znehodnotili a ztratili v dávnověku. Korán je určen celému lidstvu. Usiluje o vedení lidstva na všech životních cestách; duchovních, světských, jednotlivce i společenství. Obsahuje nařízení pro vedení života, vypráví příběhy a podobenství, popisuje Alláhovy vlastnosti a pojednává o nejlepších rádech pro vedení společenského života. Obsahuje nařízení pro každého v každém místě a v každém čase. Korán byl zjeven a zachován v arabštině. Zatímco se překlady do jiných jazyků mohou lišit ve volbě výrazů, původní arabský text zůstal nezníčen a nezměněn od svého zjevení v 7. století.

Víra v život po smrti

Muslimové věří, že tento svět skončí v den Alláhova ustanovení. „Každá duše okusí smrt; a jen v Den Soudu budeš plně odměněn...“ (Korán 3:185). Všechno bude rozdraceno a každý člověk, který žil na tomto světě pak bude obnoven a přítomen před Alláhem.

Veškeré záznamy každého muže a ženy - všech jejich činů a zločinů - budou při konečném soudu zjeveny před Alláhem. Ten, kdo vynikne v dobré vůli, z milosti Alláhovy obdrží nemalou odměnu; ten, jehož špatnosti převáží jeho dobré činy, bude potrestán. Není to ani správné ani spravedlivé jednat s každým stejně. V ten den bude Alláh soudit spravedlivě a každé duši se dostane to, co si zaslouží. Zatímco si muslimové nejsou jistí svým osudem v posmrtném životě, nepochybují o Alláhově milosti a spravedlnosti. „Řekni: Služebníci moji, kteří jste se dopustili přestupků proti sobě samým, neztrácejte naději v milosrdenství Boží, vždyť Bůh věru odpouští viny všechny - On odpouštějící je i slitovný.“ (Korán 39:53 - překl. Ivan Hrbek). Ti, kteří od Soudu odejdou s úspěchem, vstoupí do věčného Ráje; ti, kteří jsou odsouzeni a zasluhují trest, budou posláni do Pekla. Alláh je dokonalý a spravedlivý soudce.

Víra v Boží nařízení

Muslimové věří, že Alláh má plnou moc a vědění všech věcí, a že nic se neděje bez Jeho vůle a bez Jeho vědomí. Co je známé jako boží nařízení, osud, nebo „vyšší moc“, se v arabštině vyjádří jako al-Qadr. Všechny věci na světě mají předurčený, daný směr. Osud každého stvoření je Alláhovi už znám.

Tato víra není v protikladu s představou svobodné vůle člověka, aby si zvolil svůj způsob jednání. Alláh nás k ničemu nenutí; můžeme se rozhodnout, zda jej budeme poslouchat, nebo ne. Alláh o naší volbě ví ještě dřív, než ji uskutečíme. My svůj osud neznáme, ale Bůh zná Cestu všeho.

Proto bychom měli mít pevnou víru, že ať nás postihne cokoliv, je to v souladu s Alláhovou vůlí a s Jeho plným vědomím. Na tomto světě se možná dějí věci, kterým nerozumíme, ale měli bychom důvěřovat v Alláhovu moudrost, která je obsažená ve všech věcech.

David Sommers (přel. Diana Lukášová)

dějiny

Kapitoly z dějin protektorátu II.

Jednota bratrská v odboji

„A sám budu proti vám bojovat napřaženou rukou a pevnou paží, s hněvem, rozhořčením a velkým rozlícením.“ (Jeremiáš 21, 5).

Po vzniku protektorátu si řada křesťanů musela svůj eventuální odpor vůči okupační moci zdůvodnit. Výsledek nesnadného vnitřního boje představoval ovšem až příliš často

trpný fatalismus. Progresivní členové české Jednoty bratrské, církve, jejíž mimořádně vyvinuté národní cítění nelze zpochybňovat, se účastnili jak domácího, tak i zahraničního odboje. V boji za národní svobodu vědomě riskovali fyzickou existenci, neboť pouze forma nejvyšší oběti mohla v zápase s antikristem v podobě nacismu představovat naději na život věčný.

Ze členů Jednoty, kteří odešli do Anglie, jmenujme alespoň faráře pražského sboru Bohumila Vančuru, studujícího teologie Adolfa Ulricha a radistu mimořádně úspěšného desantu Barium Josefa Žižku. Domácího odboje se účastnili zástupci všech sborů Jednoty, z nichž můžeme jako příklad uvést alespoň jména Miroslava a Vladimíra Plecháčových, Bohumila Halamy, Borise Uhra, Františka Drašnera, Václava Jelínka, Gustava Zvěřiny nebo Bohumila Doležala. K tomuto stručnému výčtu nelze samozřejmě nepřipojit jméno Pavla Glose - zřejmě největší odbojové hvězdy z řad Jednoty - jehož turnovská fara představovala centrum rezistenční činnosti této církve.

Pavel Glos se bezprostředně účastnil podpory posledního představitele ÚVODu Vladimíra J. Krajiny, který se po atentátu na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha ukrýval v Českém ráji a participoval i na tvorbě podpůrné a informační sítě desantů Antimony a Barium. Do odboje byl „vtažen“ díky iniciativě předního reprezentanta Petičního výboru Věrní zůstaneme! (PVVZ) a později i Ústředního vedení odboje domácího (ÚVOD) Rudolfa Mareše, s nímž Glos udržoval úzké styky díky aktivitám v YMCA. Česká historiografie je Rudolfu Marešovi mnohé dlužna a krátká charakteristika jeho odbojových aktivit jenom napoví, s jak mimořádně významnou osobností rezistence Pavel Glos spolupracoval.

Jméno Rudolfa Mareše je bezprostředně spjato s dalšími představiteli YMCA - Jaroslavem Šimsou a Jaroslavem Valentou. Stejně jako oni nebojoval proti Němcům, ale proti nacistům. V rámci hierarchie PVVZ patřil ke špičce, která bezprostředně ovlivňovala činnost celé organizace. Ačkoliv se jeho doménou stala pomoc rodinám, jejichž živitelé byli zatčeni či popraveni, bezprostředně participoval rovněž na výrobě falešných dokumentů, ukrývání zbraní a výbušnin a činnosti programové a zpravodajské. Představoval jednu ze „spojek“ PVVZ nejen k vojenské odbojové skupině Obrana národa, ale i přímo do kanceláře státního prezidenta Emila Háchy. V ÚVODu patřil k nejvýznamnějším důvěrníkům a spolupracovníkům Vladimíra J. Krajiny, jemuž bezprostředně zajišťoval podmínky pro zpravodajskou činnost. K Marešově zatčení došlo za dramatických okolností 11. července 1942 v Kinského zahradě. Ačkoliv v přestřelce s gestapem utrpěl průstřel břicha a v zápětí požil jed, podařilo se jej přesto udržet při životě. Ihned po operaci v lazaretu SS v Podolí přistoupilo gestapo k výslechům, při nichž mu byly do rány sypány sůl a pepř. Po sérii brutálních výslechů byl popraven 20. října 1944 na Pankráci.

Pavel Glos počal v PVVZ působit v létě 1939. Jeho prvotní činnost spočívala v rozšiřování letáků, ilegálních časopisů V boj a Český kurýr, sbírání informací o vojenských transportech a mapování vhodného terénu pro přistání parašutistů. Vedle vojáků - kpt. Svárovského, mjr. Teplého a pplk. Vebera - spolupracoval Glos především s úředníky

turnovské spořitelny Jaroslavem Peterou a Rudolfem Beranem a poštovním úředníkem Loučkou. Kromě krystalů zaslal Turnov do Prahy i dva komplety vysílacích stanic, které sestrojil mjr. Teplý. Od konce září 1941 skrýval Pavel Glos v Turnově Rudolfa Mareše a později i jeho ženu; postaral se i o jejich další úkryty. V Marešových stopách šel po atentátu na Heydricha i vrcholný představitel odboje Vladimír J. Krajina, který do Turnova dorazil 15. června 1942.

Důvodů, proč Krajina zvolil právě Český ráj, bylo více. Vedle dalších předností ský-tala tato oblast ideální nouzové úkryty v pískovcových skalách, které byly využívány již od dob protireformačních. Pavel Glos zde Krajinovi zajistil síť přechovávatelů (jednalo se vesměs o členy Jednoty bratrské, sokoly a legionáře), které se poté dařilo uchránit jej před zatčením až do 31. ledna 1943. Velikost této oběti komentoval po válce samotný Krajina příznačně: „Jestliže život v ilegality byl těžký a těžce snesitelný do doby atentátu na Heydricha, po atentátu se stal již naprosto nesnesitelným. My, kteří jsme takovým způsobem žili, jsme viděli, že to vlastně není žádné hrdinství od nás, kteří přicházíme k tíži těm, kteří nás schovávají, nýbrž že opravdovými hrdiny jsou ti, kteří mají tu odvahu a takové psance skrývají. I když se mi dostávalo ujištění, že oběť, kterou přinášejí, je dobrovolná a čestná, i když se mi takováto slova pronášela zřejmě s láskou a nejvyšším odhodláním, i když jsem viděl přitom rozzářené oči, viděl jsem také na dně v těchto zorníčkách napsané stigma smrti.“

V souvislosti s Krajinovým případem byl ovšem Pavel Glos 27. srpna 1942 zatčen. Gestapo se jej opakovaně snažilo využít jako volavku a později - pod hrozbou zastřelení všech čtyř dětí - jako informátora. Ačkoliv Pavel Glos jakoby zázrakem tato úskalí pře-stál, zůstala mu doživotní vzpomínka - při výsleších na gestapu přišel o oko. I přes tuto nepochybně velmi drsnou zkušenost Glos nerezignoval a s tvrdostí sobě vlastní pokračoval v rezistenční činnosti, která vyústila v podpoře londýnských desantů Antimony a Barium. Úkolem skupiny Antimony, která seskočila 24. října 1942 bylo navázat kontakt s představiteli domácího odboje, obnovit rádiové spojení s Londýnem, přeru-šené atomizací odbojových sítí po atentátu na Heydricha a vybudovat vlastní zpravodaj-skou síť pro sběr, vyhodnocování a předávání zpráv „vojenské, politické, hospodářské a všeobecné povahy“. Barium, vysazené 4. dubna 1944, mělo - vedle plnění zpravodaj-ských aktivit - oživit, případně znovu vybudovat ilegální vojenskou strukturu, jejíž úkol spočíval na sklonku války ve vedení zamýšleného celonárodního povstání. Oba desanty se rovněž díky Glosově iniciativě uchytily ve východních Čechách. O skutečnosti, že obě mise byly v tehdejších podmínkách sebevražedné, netřeba pochybovat. V rámci výsad-kových operací organizovaných londýnským exilem zanechaly ovšem nesmazatelnou stopu. Zaplacená cena nebyla v žádném případě nízká - ze šesti parašutistů Antimony a Baria se konce Třetí říše a pádu protektorátu dočkal pouze jediný.

Odboj Jednoty bratrské je naší historiografií stále přehlížen. Historikové, kteří se pokusí tento dluh splatit, budou nepochybně překvapeni jeho rozsahem, kontinuitou i vlastním významem v kontextu české protinacistické rezistence.

Tyto řádky jsou věnovány památce bratra faráře Glose, od jehož úmrtí uplynulo 14. dubna již 20 let.

Jan B. Uhlíř

Jan Vilémek - Táborský

Někdy na konci šedesátých let, nejspíše brzy po volbě bratrských kněží, přistoupil k Jednotě Jan Vilémek - Táborský, „člověk outlý, hubený a neveliký“, jak o něm později poznamenal Vavřinec Krasonický. Vyrosl mezi podobojími a rozhodl se pro kněžskou dráhu. Vysvěcení dosáhl v Itálii, jak bylo tehdy běžné a stal se farářem v Táboře, kde jej nazývali - patrně i kvůli jeho drobnému vzrůstu - Jan Vilémek. Podle pozdní legendárně laděné zprávy z roku 1573 z pera jiného bratrského letopisce Vavřince Orlicka, provázely Táborského cestu do Jednoty zvláštní okolnosti. Při své někdejší návštěvě Říma měl slyšet z úst papeže větu: „Dnes v Čechách nového papeže sobě ustanovili“. Tato nejasná slova mu uvázla v paměti. Navrátil se do Čech, seznámil se s Jednotou a přistoupil k ní. Když poté zjistil, jak a kdy mezi sebou bratří vyzdvihli rád (tj. zvolili sobě své kněží), dospěl k závěru, že papežem pronesená slova se týkala právě této události. Táborského cesta do Říma se tedy měla odehrát v roce 1467. Autor zprávy si nakonec ve svém líčení neodpustil kousavou poznámku, když přirovnal záhadu prorockého papežova slova k příběhu s Bileámovou oslicí. Ze stručného, avšak věrohodného záznamu Krasonického se dovídáme pouze to, že s Janem Vilémkem opustil Tábor i jeho vikář Jindřich. V Jednotě byl poté zván podle svého dřívějšího působíště Janem Táborským.

Jeho mimořádné schopnosti dosvědčuje Krasonický, když jej ve spise O učených představuje společně s Janem Klenovským, Prokopem z Jindřichova Hradce a mistrem Havlem ze Žatce jako příklad žádoucího souladu „sprostnosti“, tj. křesťanské opravdovosti, upřímnosti a vzdělanosti. To byl patrně i jeden z důvodů, proč se na jaře 1480 stali právě Jan Táborský s Prokopem z Jindřichova Hradce vedle Michala Žamberského a Tomáše z Lanškrouna členy bratrského poselstva do Braniborska. Jejich úkolem bylo zjistit, jak mohou pomoci tamním valdenským, procházejícím v té době těžkým pronásledováním. Již v Kladsku byli ale všichni zatčeni a ve dnech 4.-5. června vyslýcháni o vzniku, učení a rádech Jednoty. Z tohoto výsledku se zachoval protokol, z něhož se mimo jiné dovídáme, že Táborský se po přistoupení k Jednotě stal jáhnem. Je to jedna z nejstarších zpráv o tomto duchovním úřadě v Jednotě. Poselství do Braniborska nakonec dopadlo šťastně. Několik set valdenských našlo nový domov na Lanškrounsku a Fulnecku.

Vynikající roli sehrál Jan Táborský v roce 1490 na sněmu v Brandýse nad Orlicí. Řešily se tam tři sporné záležitosti: 1. Má mít bratr moc nad svou ženou a nad svým domem? Převáděno do moderního jazyka: Je postavení muže jako hlavy rodiny a domácnosti legitimní? Na svou dobu poměrně odvážná otázka, která svědčí o tom, kam až byli bratří ve svém pochopení novozákonních výpovědí o vzájemné rovnosti všech věřících, zvláště Gal 3, 27-29, zajít. 2. Jak dalece může být bratr podřízený vrchnosti účasten světské moci - a to jak pasivně, tak i aktivně? To se týkalo zvláště vykonávání různých úřadů, spojených se správou obce nebo města. 3. Zakázal Pán Ježíš přísahu tak, aby nemohlo být přísaháno vůbec žádným způsobem? Své stanovisko měl každý po důkladném rozmyslu odevzdat na podepsané ceduli. Zatímco o výsledcích projednávání první otázky nejsme dostatečně zpraveni, v případě dvou následujících bylo patrné, že se bratří nyní

ve velké většině klonili ke vstřícnějšímu postoji vůči světské moci, než bylo mezi nimi doposud zvykem. Nejpříjemnějším se účastníkům sněmu jevil právě názor Jana Táborského a jeho cedule byla čtena veřejně.

Změny, schválené v Brandýse, se neodrazily ve složení nové úzké rady. Naopak. Po krátké době v ní zaujali místa představitelé starého směru, bránící se jakékoliv účasti na veřejné správě. Tento stav se ukázal dlouhodobě neúnosným, když úzká rada nedokázala řešit aktuální problémy, vzniklé právě brandýským usnesením. Biskup Matěj Kunvaldský neviděl jiné východisko, než rezignaci na svůj duchovní úřad. Táborský se však proti takovému útěku před odpovědností důrazně postavil: „Bratře Matěji, žádáš pro své neumění vyobcován býti; věz, žeť my dávno nevíme a neumíme. Měli-li bychom také ovšem vyobcování býti? Snesme se spolu a pomáhějme sobě!“ Na rozdíl od jiných bratrů, kteří se znechuceni dosavadním vývojem stáhli mimo dění, Jan Táborský ochotně nabídl Jednotě své služby. Odhodlaně bratřím oznámil, že „chce podniknouti všecko, cožkoli naň vzloží“. Stalo se to v Přerově na setkání u Tůmy Přeloučského, kde došlo i k novému obsazení úzké rady. Janovi Táborskému byl svěcen úřad kazatele v jednom z nejdůležitějších českých sborů, v Litomyšli. Ačkoliv byla nová úzká rada vícečlenná, podle zprávy Krasonického, „drželi přednost mezi bratřimi“ právě Klenovský a Táborský, kteří se o změnu orientace Jednoty zasloužili nejvíce. Jan Táborský se z nových poměrů v Jednotě netěšil dlouho, zemřel již 29. dubna 1495. Proto jej také nenacházíme mezi těmi, kdo podepsali usnesení rychnovského sněmu v roce 1495. Bratři se v něm s konečnou platností zřekli závaznosti spisů Řehoře Krajčího a Petra Chelčického, jejichž učení vedlo k některým omylům minulých desetiletí. Uzavřela se tak celá jedna kapitola neklidného života Jednoty.

Z literární činnosti Jana Táborského nám do dnešních dnů nezůstalo příliš mnoho. Pátý svazek bratrského archivu obsahuje traktát, ve kterém Táborský na základě 2 Pt 1,2-10 pojednává o osmi křesťanských ctnostech. Podle záznamu Nekrologia byl autorem Počtu vydání z víry, konfese, kterou sepsal na žádost úzké rady. Snad je to ta, kterou pod č. 6 vydal na začátku 20. století ruský historik Ivan Palmov v knize Češskije bratja v svojich konfessijach. Jan Táborský se také s velkou pravděpodobností účastnil v letech 1488-1489 třech bratrských odpovědí na listy katolického šlechtice Jana Zajíce z Házmburka a na Kosti. Nikoli nevýznamná byla jeho písňová tvorba. První bratrský kancionál, tištěný roku 1501, zaznamenává 6 jeho písní. Jsou to: „Boha, jenž je na výsosti“, „Bůh dobrý, dobroty své“, kterou později přeložil do němčiny emigrant Jan Jílek, „Chvála buď Bohu na výsosti“, patrně nejznámější „Nuž, všichni vesele svého stvořitele“, „Radost nevýmluvná dnešní den“ a vánoční „Velebmež vždy s veselím“, kterou známe z posledního vydání Evangelického zpěvníku (č. 278). Samotnou kvalitu Táborského písní potvrzuje i fakt, že byly všechny převzaty Janem Blahoslavem do Šamotulského kancionálu. Byl to právě Blahoslav, kdo vydal ve svém rejstříku bratrského kancionálu v roce 1561 vzácné svědectví o Janu Táborském, když jej jako autora odlišil od stejnojmenného původce tehdy populárních popěvků: „Br. Jan Táborský, ne onen pochlebník, kterýž jest nyní v Praze a koliks písniček udělal, kterýmiž svět na chvíli jako mlátem se pokrmlil a potom

je povrhl, jako někdy věchet, utřev boty, ale onen Táborský, muž moudrý, kterýž byl v Jednotě za svého věku slovutný a vzácný.“

Jiří Just

Český misionář

Letos uplyne 60 let od smrti Františka Chlebouna, v příštím roce pak 140 let od jeho narození. Připomeňme si jeho život a práci stručným výtahem z knížky bratra Pavla Glose ml. „Misie bratra Františka Chlebouna“.

František Chleboun se narodil dne 1. června 1866 v Hrádku u Ústí n. O., jako druhé z pěti dětí v rodině chalupníka Fr. Chlebouna. Oba zbožní rodiče byli evangelického reformovaného vyznání a otec vedl všechny děti už od jejich dětství k živé víře. V ev. reformované církvi byl mladý František také později konfirmován. Základní vzdělání ukončil ve svých 14 letech na měšťanské škole v Ústí n. O. Chudí rodiče mu nemohli umožnit studia, ačkoli k tomu jeho třídní učitel radil, a tak František musel pomáhat otci v hospodářství. V nedalekém Ústí n. O. se dostal brzy do styku s kazateli ev. církve bratrské (později Jednoty bratrské), která tu měla kazatelskou stanici. Když se potštejnský kazatel br. Eugen Schmidt dozvěděl, že by mladý Chleboun chtěl být učitelem a věnovat se práci v církvi, poslal ho na učitelský ústav do Německa. Po krátkém studijním pobytu se vrací František domů a nastupuje jako pomocník br. Hartwiga v čermenském sirotčinci. Zde v Čermné je také v březnu 1884 přijat spolu se svým bratrem Josefem za člena ev. bratrské církve. Po krátkém působení jako domácí učitel v Potštejně je v září 1886 poslán do exulantské osady v Nízkém, kde je nejprve výpomocným učitelem, na jaře 1888 pak vstupuje do zdejší Misijní školy na tříleté studium.

Tady v Nízkém se br. Chleboun také dostal do styku s duchovním probuzením, které mělo na jeho mladý život velký vliv. Patřil tu tehdy do kruhu mladých mužů „rozhorlených pro práci Páně“, kteří se scházeli k pravidelným modlitebním chvílím.

Po absolvování Misijní školy přijal na jaře 1891 místo učitele v chlapeckém ústavu v Kleinwelka, kde byly vychovávány děti bratrských misionářů. Po roční praxi zde už br. Chleboun velmi toužil po tom, aby byl vyslán na misii, ale zatím pro něho nebylo volné místo. Bratři z Misijního oddělení s ním do budoucnosti počítají, ale míní také, že mu jen prospěje „bude-li zvěstovat radostné poselství lidem vlastní země a pak teprve pohanům.“ Dávají ho tedy zatím k dispozici Českomoravskému komitétu, který jej vysílá jako pomocníka na evangelizačním díle v Čechách, a sice ke kazateli Eugenu Schmidtovi v Dubé, který jej kdysi přijímal do církve. Tady pak br. Chleboun jeden a půl roku objíždí četné kazatelské stanice, kde káže a navštěvuje rozptýlené členy a přátele ev. bratrské církve.

V srpnu 1893 dostal konečně povolání do misijní služby v Západní provincii Jižní Afriky. Absolvuje ještě půlroční pobyt v Anglii v Bradfordu u br. Kinga, 8. dubna 1894 jej pak ordinuje br. biskup Taylor v Londýně na diakona bratrské církve.

14. dubna 1894 opouští br. Chleboun břehy Anglie, aby po třínedělní plavbě vstoupil dne 4. května na africkou půdu v Kapském městě. Odtud odjíždí do Genadendalu, kde

je misijní středisko Západní provincie Jižní Afriky. Seznamuje se tu s metodami misijní práce a učí se jazyku afrikaans, aby se dorozuměl s domorodci. Učí se velmi rychle a brzy může konat i samostatnou práci, jak v Genadendalu samém, tak ve dvou misijních stanicích, které mu byly svěřeny. Sem také pravidelně dojíždí navštěvovat hotentotské rodiny. V Genadendalu pracuje také s mládeží a zakládá tu křesťanský spolek mladíků.

Že při této práci je jeho srdce naplněno radostí, to ukazuje citát z jeho dopisu: „Jsem v plné práci, krásné, skvostné práci, která mne činí velice šťastným a která je hodna toho, aby jí člověk veškeré síly a všechnen čas věnoval“.

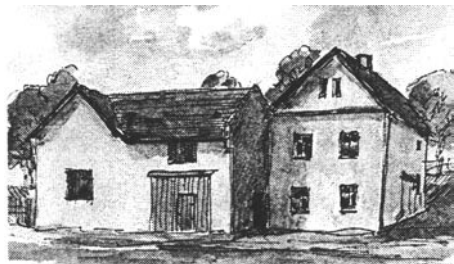
V prosinci téhož roku je br. Chleboun vyslán do misijní stanice Elim, kterou obsluhuje spolu s filiálním sborem několik měsíců, pak se vrací znovu do Genadendalu. Z jeho poznámek v Heslech a z dopisů lze vyčíst, že už od mládí trpí jakousi chorobou krční, která ho čas od času velmi sužuje. V létě 1885 si poznamenává do Hesel: „Již dva měsíce trpím bolestmi v krku a toto utrpení mne spolu s velikou slabostí činí malomyslným.“ Je obdivuhodné, jak veliké množství práce, namáhavých cest a služby bližním - bez ohledu na svůj zdravotní stav - br. Chleboun koná.

Po roce a půl končí jeho práce v Genadendalu a jeho překrásném okolí, které je nazýváno „perlou Jižní Afriky“, kde byl tak šťasten. Od září 1895 je povolán do těžké misijní práce mezi pohanskými Kafry.

(pokračování příště / Jindřich Halama sn.)

Muzeum Moravských bratří v Suchdole n. Odrou

20 října 2001 bylo otevřeno v Suchdole nad Odrou Muzeum Moravských bratří - jeho první část s expozicí o suchdolských exulantech pro víru v počátku 18. stol. Mnozí z nich pracovali v misii Jednoty bratrské v dalekých krajích světa. Součástí muzea je také budovaná knihovna, která shromažďuje literaturu o Moravských bratřích - Jednotě bratrské. Prostranství před muzeem je postupně proměňováno v park z dřevin z míst působení suchdolských bratrských misionářů.

*Vznikající muzeum Moravských bratří
v Suchdole n. Odrou*

Pro další etapu budování muzea může být získán grant od Evropské unie ve výši 900.000 Kč na stavební úpravy v roce 2005 - to za předpokladu, že muzeum shromáždí základní vklad ve výši 90.000 Kč. Byla proto vyhlášena akce „Nová střecha“. Můžete zakoupit střešní tašku za 500 Kč za kus - ta bude opatřena jménem dárce. Zviditelněno bude v podstřeší, kudy se bude procházet do nových výstavních prostor. Dárce obdrží výtvarně řešené osvědčení.

Dary přijímá Jana Poštová, Malá Strana 517, 742 01 Suchdol n.Odrou; účet u ČSOB, a.s.Nový Jičín: 194 991 606/0300.

Krátké kalendárium

6. 4. 885 † (?) Metoděj, arcibiskup moravsko - panonský
9. 4. 1945 popraven Dietrich Bonhoefer, německý bohoslovec
14. 4. 1865 zavražděn Abraham Lincoln, americký prezident, představitel boje proti otroctví
19. 4. 1565 † Philipp Melanchton, autor augsburské konfese
20. 4. 1495 † bratr Jan Táborský, člen úzké rady Jednoty bratrské
9. 5. 1760 † hrabě Mikuláš Ludvík Zinzendorf
11. 5. 1575 dokončení textu České konfese
31. 5. 1680 † Joachim Neander, reformovaný básník

(podle materiálů VERITAS)

unitas fratrum

Misie Jednoty bratrské k Čerokézům 1801 - 1899

II.

Strach a bolestná nejistota

Roku 1821 došlo v misijním díle k ostrému zvratu, když v únoru zemřela Anna Rosina Gamboldová. Sloužila dobře a věrně od roku 1805. Z chatrných záznamů, které se dochovaly, víme, že byla jednou z vůbec prvních žen botaniček v Americe a velmi milovanou učitelkou svých čerokézských studentů. Misie vděčí za svůj úspěch více jí, než kterémukoli jinému z jejích spolupracovníků.

Nad budoucností misijního díla jako celku zůstávala viset bolestná nejistota. Vzdor ujednání z roku 1819, uzavřeného Ch. Hicksem a jiným náčelníky, stát Georgia urgoval roku 1820 uplatnění svých nároků na zemi Čerokézů. Hrozba přestěhování za řeku Mississippi se stala noční můrou všech. Konference provincie v roce 1824 vyjádřila obavy, že by odchod Čerokézů do Georgie mohl znamenat konec misie, přestože si Indiáni přáli v ní pokračovat. Ještě v srpnu někteří z misionářů doufali, že Indiáni budou moci ve své zemi zůstat. Náčelníci nedostávali konečnou odpověď na své odvolání do Washingtonu. Situaci ztížily smrti náčelníků Pathkillera a významného člena Jednoty Ch. Hickse, které vyvolaly v národě obrovské znepokojení.

Revoluce tisku

Ve 20. letech 19. století zakoušel národ Čerokézů revoluci tiskařských typů, z níž měla na konci dekády prospěch i bratrská misie. Roku 1821 čerokézský míšenec, jménem George Gist (nebo též Sequoya) daroval Radě Čerokézů slabikovou abecedu (syllabary), která obsahovala všech 86 hlásek čerokézského jazyka. Za málo víc než jeden rok mohly tisíce negramotných Čerokézů číst a psát ve svém rodném jazyce. Roku 1825 byl dokončen překlad Nového zákona slabikovou abecedou Sequoya. Brzy následoval tiskařský lis a v únoru 1828 se objevilo první vydání novin „Cherokee Phoenix“.

Tiskaři byli bílí muži, ale redaktorem se stal Elias Boudinot (bývalý Buck), jeden ze studentů Anny Rosiny Gamboldové ve Springplace. Boudinot nezapomněl na dědictví Jednoty. V roce 1830 vydal „Litanií Jednoty bratrské“, celou tištěnou ve slabikové abecedě Sequoya. Kromě ní dostala církev i „Velikonoční liturgii“ a několik duchovních písní, např. „Zpívejte halelujah, chvalte Pána“.

Jako vždy bylo dílo Jednoty mezi Čerokézů skromné. Počet Čerokézů, kteří se připojili k Moravanům, nebyl tak velký jako těch, kterým sloužili např. presbyteriáni. Ale časem celkový počet kontaktů narůstal. Např. seznam všech dětí, které navštěvovaly školu ve Springplace v letech 1804 - 1826, obsahoval 109 jmen. Dílo pokračovalo, ale v další dekádě let přineslo těžké problémy, vážnější než misie dosud poznala.

Nejtěžší léta Čerokézů a misie

30. léta 19. století přinesla nejtěžší krizi všem Čerokézům a Jednotě bratrské. S objevením zlata na území Čerokézů v roce 1829 zahájil stát Georgia stále vzrůstající nátlak, aby získal vlastnictví země a donutil Indiány opustit vlast, kterou zdědili pro svých předchůdců. Nakonec nebylo možno se tlaku dále bránit.

Roku 1831 nařídila Georgia se souhlasem presidenta Andrewa Jacksona, aby všichni běloši, kteří odmítli složit slib věrnosti zákonům státu, opustili zemi Čerokézů. Zatímco tento nový zákon zněl zdánlivě „aby se od Čerokézů odstěhovali bílí lidé špatného charakteru“, jak psal George Gilmer, guvernér Georgie v dopise bratrským úřadům v dubnu 1831, ve skutečnosti nařizoval odstranit misionáře a jiné lidi, kteří podporovali právo Čerokézů podržet si vlastní zemi.

Zákon Georgie měl bezprostřední vliv na Moravany a jejich misie. Nemohli složit slib věrnosti zákonům, jejichž prostým účelem bylo vyhnání Čerokézů. Misionář Heinrich Clader byl donucen přestěhovat se do Tennessee, Gottlieb Byhan mohl zůstat ve Springplace, ale jen proto,

že byl také poštmistrem pro tento distrikt Spojených států. Navštěvoval Oochgeology (zjednodušeným jménem novou stanicí), jak mohl, ale jeho práce v podstatě skončila. V září po svém

Celý národ Čerokézů byl v r. 1838 násilně přestěhován ze svého domova ve východních lesích do rezervace na Velké planině

zatčení a propuštění se misionářští manželé Claderovi vrátili do Salemu, ale nevzdali se. „Čekali na možnost, jak a kdy obnovit svou práci mezi svými drahými Čerokézů“. Ta příležitost přišla roku 1832, kdy se bratr Clader sám jmenoval poštmistrem, aby nastoupil po bratru Byhanovi.

Moravští misionáři sympatizovali silně s Čerokézy a dělali pro ně, co mohli. V prosinci 1830 připojili své podpisy v mezidenominačním protestu proti akcím vlády. Všechny protesty však byly marné. Nejvyšší soud v roce 1832 prohlásil, že jednání Indiánů v Georgii „odporují ústavě, zákonům a ujednání Spojených států“. Morální rozhořčení se hlasitě ozývalo po celé zemi.

Jeden z obhájců Čerokézů byl John Howard Payne, autor dnes neslavnější písně „Home, Sweet Home“ (Domove, sladký domove). Jako novinář a pamfletista bojoval za Čerokézy strhujícím způsobem. On a čerokézský náčelník John Ross byli za to uvězněni v roce 1835 v Tennessee.

Stále znepokojivá situace bratrské misie mezi Čerokézy působila církvi velkou starost. Br. Clauder zůstal s Čerokézy o velikonočních 1837. Vzdor těžké době bylo do církve přijato několik nových členů. Nevzdávající se své misie, jmenovali Moravané bratra Milese Voglera pomocníkem misionáře Claudera.

D. Crews, R. Starbuck (překlad Marie Ulrichová)

Výbor Světové Jednoty bratrské (Unity Board)

kteří tvoří předsedové všech samostatných provincií, se sešel v březnu v Jihoafrické republice a mezi jinými záležitostmi se věnoval obšírně situaci v České republice, kde je Jednota bratrská rozdělena. Přinášíme výběr a zkrácený překlad jak zdůvodnění, tak i rozhodnutí, které Výbor jednomyslně přijal 17. března 2005 (s vyloučením z jednání předsedů České a Evropské kontinentální provincie).

Výbor Jednoty je přesvědčen, že:

- * jak Dílo Jednoty v ČR (= Ochránovský seniorát, pozn.) tak Úzká rada JB se podílejí na odpovědnosti za pokračující nepřátelství a za přerušení vztahů mezi sebou;
- * obě části byly spíše připraveny svalovat vinu jedna na druhou, než převzít odpovědnost za vlastní nedostatky;

Výbor Jednoty uvádí následující nedostatky Díla Jednoty v ČR:

- * Dílo JB nepřerušilo soudní pře, jak bylo Jednotou přikázáno, ale ve skutečnosti zahájilo nová;
- * Dílo Jednoty zjevně nepřerušilo všechna veřejná prohlášení pomlouvající Českou provincii a Úzkou radu;

Výbor Jednoty uvádí následující nedostatky Úzké rady české Jednoty bratrské:

- * ÚR JB dokončila prodej vlastnictví Hálkové 5 v Praze, v protikladu k nařízením Výboru Jednoty;
- * ÚR JB informovala UF o svém záměru prodat ostatní církevní majetky, v protikladu k nařízením Výboru Jednoty;
- * ÚR JB odmítla požadavek „dobré vůle“ Výboru Jednoty aby se s ním sešla v Praze v roce 2003 kvůli církevnímu majetku;
- * ÚR JB prohlásila zástupcům Výboru Jednoty, že se odmítá setkat kvůli církevním majetkům a že jakákoli jiná setkání se zástupci Výboru jsou „neužitečná“;
- * ÚR JB opakovaně demonstrovala při těchto činech, že za nejvyšší autoritu považuje

ÚR a nikoliv Výbor Jednoty ani Synod Jednoty, a že ve skutečnosti odmítají § 203 Řádu UF o vzájemném vedení a odpovědnosti;

* ÚR JB ve skutečnosti odmítla porozumění Unitas fratrum o řádech služby, jak je uvedeno v Řádu UF § 104 a § 690, protože odmítla úsilí Výboru Jednoty zorganizovat konsekraci presbyterů, aby mohli být zvoleni biskupové a duchovní být ordinováni;

proto bylo rozhodnuto

* že ani Dílo Jednoty ani Provincie nebudou hlasovnými členy Výboru Jednoty ani Synodu UF...

* že ani Dílo Jednoty ani Provincie nebudou pozvány, aby vysílaly zástupce na konference Jednoty a do komisí, jako je stálá theologická komise, Konference mládeže ...

* že finanční dotace pro theologické vzdělávání od Moravian Church Foundation budou ukončeny v srpnu 2005 (pozn. Dílo Jednoty nikdy nedostalo ani korunu) ...

(dále se uvádí, že Předseda Výboru a další jeho členové jsou pověřeni, aby toto rozhodnutí vysvětlovali, vykládali a odpovídali na otázky ... Dílu Jednoty, ÚR JB a Ředitelství Evropské kontinentální provincie, biskupům Jednoty ... Českobratrské církvi evangelické a Ekumenické radě církví v ČR)

Obnova plné účasti v UF

Protože Výbor Jednoty prohlašuje, že touží po plné účasti jak Díla v ČR tak České provincie ve Světové Jednotě bratrské,

budiž rozhodnuto, že Výbor Jednoty vyžaduje po ÚR JB v ČR následující:

* obnovení řádů duchovenské služby ve shodě s Rádem UF;

* prokázání upřímné touhy po dohodě s Dílem Jednoty a se všemi provinciemi, aby bylo dále pokračováno ve službě Pánu v plné spolupráci a v duchu Řádu UF § 203 o vzájemném vedení a odpovědnosti;

* zřetelné uznání, že UF se neskládá z volně spojené konfederace provincií, ale z provincií, které jsou ve službě spojeny s ostatními provinciemi pod autoritou Synodu UF a Výboru Světové Jednoty.

*Dr. Robert E. Sawyer, z Americké jižní provincie,
byl zvolen předsedou Světové Jednoty bratrské*

Poznámka:

Jistě čekáme na vysvětlení, které k tomuto dokumentu máme dostat ústně od předsedy Výboru Jednoty br. R. Sawyera a členky sestry Jackie Morten na přelomu dubna a května v Praze. I nezaufatý čtenář zaznamená disproporci mezi Dílem Jednoty a Úzkou radou JB jak v počtu toho, co je vytýkáno, tak v jejich faktické hodnotě, i v tom, že vlastně nakonec od Díla není nic požadováno, co by bylo potřeba napravit a s čím přestat. Je tedy otázka, jak rozumět „přerušeni naší účasti“ ve světové UF.. Nejsou-li od nás požadovány žádné skutečnosti, které bychom měli napravit, pak není důvod pro žádné sankce - ale také s tím nemůžeme nic udělat a dostali jsme to „na doživotí“, popř. do doby, kdy Výbor Světové Jednoty bratrské sám uzná, že toto jeho rozhodnutí bylo značně nesystematické...

MU + BK

Bratrské archivy k ordinaci žen

Po druhé světové válce se v Americe znova otevřela otázka ordinace žen v Jednotě bratrské. K pozitivním stanoviskům přispěl v roce 1945 úvodník červnového čísla „Wachovia Moravian“, který komentoval pochybnosti nad ordinací žen v Britské provincii. Ve svém závěru usoudil, že ženské duchovní jsou lepší, než vůbec žádní mužští duchovní. Církev by ale měla dále pracovat na doplnění většího počtu mužů pro kazatelský úřad.

Za třicet let, až v roce 1975, došlo k ordinaci žen v České, Německé a Britské provincii. Americká severní provincie ordinovala v únoru 1975 ses. Mary Matzovou. Při její ordinaci řekl ve svém kázání biskup Edwin Kortz: „V duchu opravdové rovnosti by se vlastně nemělo mluvit o tom, že kandidátem je žena. Přesto je to ale tak významná událost, že nemůže zůstat bez povšimnutí. Ordinuujeme poprvé ženu pro duchovenskou práci Jednoty bratrské v Americe!“

V srpnu 1977 byla se souhlasem synodu Americké jižní provincie navržena k ordinaci sestra Carol Foltzová. Po roční práci pomocné kazatelky ve sboru Calvary byla v červnu 1978 ordinována biskupem Edwardem Mickeyem ve sboru Trinity. Provinční synod zdůraznil, že „sestra Carol Foltzová je první ženou v Americké jižní provincii, která byla ordinována pro duchovenskou službu.“

Tuto stručnou synodní zprávu doplňují bratrské archivy ve Winston - Salemu následující zajímavou informací: „K ordinacím žen v Americké jižní provincii došlo už v 18. století. Prvními kazatelkami ve světové Jednotě (Unitas fratrum) vůbec byly sestry Rosina Bachgoffová, Juliana Ernstová, Elisabeth Baggeová, Marie Questová, Elisabeth Culverová, Anna Catharina Heinzmann - Ernstová a jiné! Dlužno ovšem říci, že sloužily jen sestrám sboru, ne však bratrům...“

Marie Ulrichová

náš seniorát

Pozvání do Ž. Brodu

Velká radost a velká sláva byla na Brodci u Železného Brodu 30. srpna 1925. Byl otevřen nový sborový dům Jednoty bratrské.

80 let! To je dobrý důvod k ohlédnutí za minulým časem, je to velká příležitost k díkůvzdání Pánu církve za to, že zde doposud shromažďoval ty, kteří v něho uvěřili.

Chceme v Železném Brodě uspořádat sborovou slavnost. Začne v sobotu 4. června koncertem Řetízku v 19.30 hodin. V neděli 5. června bude dopolední shromáždění v 9 hodin, odpolední Hody lásky ve 14 hodin.

Nebude to taková sláva ani taková radost jako před 80 lety, přesto Vás srdečně zveme na návštěvu! Dopoledním návštěvníkům chceme zajistit skromný oběd.

Jindřich Halama - 80 let

V mnohých našich sborech jsme 14. března vzpomínali na milého bratra Jindřicha Halamu staršího. Sám už se sice brání tomu rozlišení "starší" a označuje sám sebe za "starého" - a víme, že nejen kvůli svému věku, ale také kvůli leckterým zdravotním obtížím a hlavně kvůli únavě a zklamání z vývoje v české Jednotě bratrské, které poznamenalo závěr jeho církevní služby.

Když jsem uvedl, že na bratra Halamu jsme vzpomínali v mnoha sborech, je to na místě. Vždyť právě letos je i 60. výročí jeho nástupu na první kazatelské místo, do Nové Paky, odkud byl povolán do Rovenska pod Tr., aby se za dva roky do Nové Paky vrátil. A pak již řada dalších působení: Praha, Mladá Boleslav, opět Praha (jako předseda Úzké rady) a zase Nová Paka (již v důchodovém věku) a ještě působení v Jablonci n. N. Nejsou to však jen sbory - především jsou to lidé, kteří vděčně vzpomínají na jeho službu, setkání, přátelství...

A tak s vděčností Pánu Bohu vzpomínáme na bratra Jindřicha, jak jsme jej směli dosud poznávat a také na stránkách našeho časopisu (jehož je pravidelným přispěvatelem) mu dodatečně přejeme, aby jej dobrotivý a mocný Bůh posiloval a dával mu vidět svou svatou přítomnost a slavnou budoucnost.

Bohumil Kejř

ekuména

Ohlédnutí za Karolem Wojtylou

Se směsicí úcty, soucitu, lítosti i určitého druhu rozčarování a nelibosti jsme mnozí sledovali poslední týdny papežova pozemského života, jistě naplněné statečným svědectvím - ale také provázené až nenáležitým zájmem, který přesahoval hranice ohleduplnosti a vkusu. Pro mnohá média to byl čas žní - ale pominul a zklidnil se. Teď se zase ožíví v souvislosti s volbou nové hlavy katolické církve. Přejeme upřímně, aby volba byla moudrá a katolická církev pokračovala v cestě náprav mnohých křivd, po které velice váhavě vykročila. A aby budoucí roky této církve formovalo moudré vedení.

Jako jeden z projevů vděčnosti za působení zesnulého K. Wojtyly otiskujeme příspěvek z pera židovského rabína, který oceňuje jeho osobní statečnost, ale i snahu dávat věci do pořádku. Není snadné posoudit, co tento nejvyšší představitel katolické církve chtěl a co mohl udělat... Ovšem právě ve vztahu k židům a vzhledem k neslavné minulosti v tomto ohledu vykonal opravdu hodně. I za to mu patří dík.

Papež Jan Pavel II. a Židé

Co se týká smíření s Židy, jsem přesvědčen, že papež Jan Pavel II. byl největším papežem v historii Vatikánu vzhledem ke svému vztahu k Židům.

Po 20 století měla katolická církev s židy rozjitřený vztah. Židé byli pronásledováni a považováni za odpovědné za Ježíšovu smrt a často byli obětmi katolickou církví podněcovaných pogromů a antisemitických útoků.

S úmrtím papeže Jana Pavla II. jsme ztratili nejsilnějšího obhájce smíření s židy v historii Vatikánu. Papež byl rozhodnut vydat se novým směrem a zanechat za sebou ostudné období. Od samého počátku svého papežství, kdy poprvé navštívil své rodné Polsko, byla zde znamení, že tento papež se chystá odloučit od tradice a nenásledovat staletí staré předpisy o židech.

V roce 1979, když navštívil Auschwitz, když se přiblížil k nadpisům se jmény zemí, jejichž občané zde byli zavražděni, řekl: „Poklekám před všemi těmito nápisy, které připomínají pamět na oběti v jejich rodném jazyce. A zvláště se zastavím před nadpisem v hebrejštině. Tento nadpis poukazuje na lidi, jejichž synové a dcery byli určeni k totálnímu zlikvidování. Není pro nikoho možné, aby prošel kolem tohoto nápisu lhostejně“.

Poprvé jsem se setkal s papežem, když jsem vedl misii Centra Simona Wiesenthala do Východní Evropy. Při osobní audienci u papeže jsem vyjádřil svou starost nad antisemitismem a řekl jsem: „Přišli jsme dnes sem s nadějí, že od Vás, milovaného vůdce 700 milionů křesťanů, uslyšíme jasné a jedinečné poselství ke všem těm pohromám, které ve všech svých projevech porušují základní vyznání víry, ke kterým se musí vztahovat všichni věřící lidé.“

Samozřejmě, že tomu Jan Pavel rozuměl velice dobře, ale je třeba uvést správně souvislosti, které musel překonávat.

Během vrcholného holokaustu, kdy miliony židů byly zplynovány, Vatikán si našel čas psát dopisy proti utvoření židovského státu. 4. května 1943 vatikánský státní sekretář, kardinál Magaloni informoval britskou vládu o odporu Vatikánu proti židovské vlasti v Palestině. O den později byl Vatikán informován, že ze 4 milionů Židů, žijících před válkou v Polsku, je stále ještě na živu asi 100 tisíc. O 6 týdnů později apoštolský delegát Vatikánu, arcibiskup Cicognani psal sekretáři USA Gordellu Hullovi a znovu vypisoval svůj nesouhlas k židovské vlasti v Palestině a varoval jej, že katolíci na celém světě povstanou a budou hlavně říkat: „Je pravda, že kdysi Palestina byla obydlena židovskou rasou, ale v dějinách není nic podobného co by mohlo podpořit potřebu lidí vracejících se do země, kterou opustili před 19 stoletími...“ Jen si představte, jak je úžasné, že o 62 let později polský papež tak pozměnil vatikánské smýšlení o židech.

20 let po našem prvním setkání jsem mohl papeži vrátit jeho slova uznání následovně: „Jako mládenec jste chytal v brance židovského fotbalového mužstva... v roce 1937 jste se starostlivostí o její bezpečnost osobně doprovázel židovskou studentku Glinku při její cestě na nádraží... v r. 1963 jste byl jedním z hlavních podporovatelů dokumentu Nostra Aetate, historického vatikánského dokumentu, který odmítl kolektivní vinu židů za ukřižování... v r. 1986 jste jako vůbec první papež navštívil synagogu ... jako první uznal stát

Izrael... první, který navštívil koncentrační tábor a podílel se na oficiální účasti při Dnu vzpomínek na holocaust...“

Ne vždy jsem s papežem souhlasil, zvláště když navrhl ke svatořečení Pia XII. nebo když se setkal s Rakouským prezidentem Kurtem Waldheimem. Ale jedna věc je zřejmá - ve dvoutisícileté historii papežství, žádný předchůzce držitel stolce svatého Petra neměl takový zájem na hledání usmíření s židy.

S jeho úmrtím ztrácí svět velkého morálního vůdce a spravedlivého člověka a židé ztratili svého neochvějného obhájce v historii katolické církve.

Rabbi Marvin Hier, CNN's Larry King Live Show, 4. 4. 2005

Snahy o usmíření vedly papeže Jana Pavla II., aby se v r. 1987 setkal i s Emmettem Whitem, medicínmanem Pimů

Jako protestanté bychom se mohli v mnohém připojit k předchozím slovům. Jistě i my oceňujeme úžasný přínos zesnulého Karola Wojtyly k trochu lepší podobě tohoto světa. Jsou věci, kterými skutečně obohatil křesťanské svědectví v současné době - ale i my máme s čím hlasitě nesouhlasit. Můžeme zmínit rovněž otázku jeho některých velice problematických svatořečení (Jan Sarkandr a j.), rozvoj kultů, které jdou mimo centrum křesťanské víry... Ale nechceme upírat, že to byla významná duchovní osobnost, která oslovovala nejen členy katolické církve, ale jejíž vliv byl o mnoho širší.

připravil B. Kejř

Sue Ryder: „Cítím, že patřím k Polsku“

Na Sue Ryder se nejlépe vzpomíná pro její život, který zasvětila službě druhým, zvláště lidem v Polsku. Cítila velkou lásku k této zemi a k jejímu lidu.

Narodila se roku 1923 v privilegované rodině v Leedsu. Hluboké sociální citění její matky ji vedlo k častým návštěvám ubohých městských chatrčí, kde se snažila podporovat ty, kteří museli snášet neštěstí své chudoby a strašné podmínky bydlení. Mladá Sue doprovázela často svou matku při těchto návštěvách a to, co viděla, v ní zanechalo trvalý dojem.

Na začátku 2. světové války bylo Sue Ryder právě 16 let, kdy se přihlásila do britské armády. Nejdříve byla členkou První ošetrovatelské pomoci YWCA (Sdružení mladých křesťanských žen). Potom sloužila ve zvláštní vojenské akci po boku mladých Poláků, kteří byli připravováni pro návrat do Polska, aby mohli bojovat proti nepříteli své milované vlasti.

Uprostřed války se Sue Ryder rozhodla, že po skončení nepřátelských vojenských akcí se zapojí do záchranných prací. Tak se stalo, že v roce 1945 pečovala s pomocnými jednotkami o ty, kteří v Polsku přežili. Ve své autobiografii „Dítě mé lásky“ napsala: „Nic na mě nezapůsobilo víc, než obrovské rozhodnutí Poláků odklízet stovky akrů trosek a

zpuštění a budovat znovu městečka, města a vesnice..." Sue Ryder měla velký soucit s mnoha lidmi bez domovů. Mnozí z nich byli mladí Poláci, uvěznění v Německu, a bojovala za jejich práva.

Po skončení války pokračoval zájem Sue Ryder o ty, kdo stále trpěli. V roce 1953 založila nadaci pro zřízení domovů, které by pečovaly o nemocné a postižené lidi. Její první domov byl otevřen v Polsku a první domov v Anglii v Cavendish (Suffolk). Dnes je takových domovů po celém světě více než osmdesát... Jeden z nich je také u nás v Praze - Michli, přebudovaný z bývalého michelského mlýna.

V říjnu 2000 Sue Ryder zemřela ve věku 77 let. Byla jednou z největších žen uplynulého století. Její dílo se stalo živým památníkem těch, kteří zemřeli ve dvou světových válkách.

Marie Ulrichová

čtenáři čtou...

Pašije v Jednotě bratrské

Už jsme letos prošli postní dobou, prožili jsme velikonoční svátky, a jdeme zase dál. Uložili jsme na určené místo pašijní čtení, za rok je zase budeme používat... Chcete-li, ohlédněme se za tím, jaké místo měly a mají pašije v Jednotě bratrské.

Pašijní čtení (hodiny) patří k výrazné a oblíbené tradici Jednoty. Čtené oddíly evangelií jsou prokládány slokami písní...

Pašijní čtení v postní době je přípravou na vrcholné křesťanské svátky - velikonoce. Mimo jiné tím, že si připomínáme z evangelií oddíly, které předcházejí oběti Beránka Božího - Krista a sledujeme Ježíšův příběh až po velkopáteční ukřižování. Každý rok se to opakuje. Je dobré se soustředit na Ježíšův příběh, abychom porozuměli i jeho oběti a mohli ji přijmout jako východisko pro svůj život. Je to pokus postavit člověka před Krista tak, aby prožil pravdu o hříchu a vykoupení. Posluchači jsou soustředěni na velikonoční příběh Ježíšův a jeho slova, vnímají cestu spásy a zamýšlejí se nad tím, jak i my se stáváme součástí Ježíšova příběhu. (A je to také dobré opakování biblického textu k zapamatování, k nesení příběhu v sobě.)

Roku 1571 vydal Jan Blahoslav : Evangelia anebo Čtení svatá, kteráž slovou pašije. (Řeči některé prorocké a prefaci obyčejné, to jest: Zpěvové k zvláštním hodům ve ročním náležitosti, vnově zpravení a vytištění. Léta 1571)

Obsahují 17 pašijních oddílů Matoušova evangelia podložených jednohlasou melodií. Blahoslav vydal tuto knížečku nedlouho před svou smrtí, předmluva je datována v Náměšti 17.5.1771: „...od vás jsa k tomu ponoukán a častokrát za to žádán, tuto knížku obzvláštních zpěvův k zvláštním památkám slavných Krista Pána skutkův příhodnou, pilně a bedlivě zkorigoval, k tištění sem dal... ačť jest maličká, nebude vám nemilá, ano i pobožné jí užívání v shromážděních svatých pravým a živým církve oudům nebude neuzitečné. Způsobíž to Pán Bůh, amen.“ Jestliže tuto knížečku „zkorigoval“, dá se předpokládat, že již v nějaké formě Jednota měla a používala pašije.

V roce 1631 vydal J. A. Komenský v Lešně Historii o umučení, smrti, pohřbu a vzkříšení Pána našeho Ježíše Krista. Je to propojení textů (někdy až i jednoslovních odchylek) všech 4 evangelií do 15 oddílů od událostí po vzkříšení Lazara. Za nimi vždy následuje vroucí modlitba. Jsou však z textu evangelií vynechány některé oddíly, které se týkají slovního střetu Ježíšova s farizeji, saduceji, zákoníky (dobře-li jsem četl): např.: daň císaři, polemika o vzkříšení (7 bratrů, jedna žena), nejpřednější přikázání, běda, předpověď pádu Jeruzaléma a posledních dnů; podobenství: 2 synové na vinici, o pronajaté vinici, o hostině, 10 družiček, o hřivnách, o posledním soudu, vinný kmen... Za pašijní oddíly je připojena harmonie vzkříšení - není tu však (Lukášovo) zjevení Kristovo dvěma

*Evangelia Jana Blahoslava
(1571)*

poutníkům do Emauz ani (Janovo) zjevení Kristovo učedníkům za zavřenými dveřmi.

V roce 1636 vydal J. A. Komenský na oddíly Historie kázání. Jsou připojena i kázání na vzkříšení a na nanebevstoupení: Kázání XXI O tajemstvích smrti, vzkříšení a na nebe vstoupení Krista Spasitele světa.

Obojí Komenský vydal v Amsterdamu (v jednom svazku) roku 1663. Jako „špalíček“ bylo toto dvojdílko Komenského vydáno v Berlíně 1757. U nás podobný pěkný špalíček vydal v Praze 1864 Vincenc Paseka pod názvem: Jana Amose Komenského Harmonie, aneb: Rozjímání o umučení, smrti, pohřbu i vzkříšení Pána našeho Ježíše Krista, sebrána ze všech čtyř evangelistu a v jistý pořádek uvedena. Historii Komenského přeložili bratři v Ochranově do němčiny.

Ochranovská zbožnost, jistě také vlivem Zinzendorfovým, byla silně zaměřena na Kristův kříž a vzkříšení. Nemohlo tomu být jinak, když také převzala starý symbol Jednoty: Beránka - Krista, který zvítězil a kterého má církve následovat. (Zvítězil Beránek náš,

následujeme jej: Tím je vyjádřen soud, utrpení, smrt, zástupná oběť a posléze vítězství Boží lásky nad všemi záporami - hříchem a smrtí, a výzva k následování. Podle svého hesla je Jednota bratrská „velikonoční církev“.) Obsah mnoha písní Zinzendorfových je určen Kristovým utrpením, smířením s Bohem, vykoupením v oběti Beránkově, mnohé opěvují i rány Kristovy a jeho krev. V kázání 1738 Zinzendorf řekl: „Největší blažeností je, když poznáme Spasitele při všem jeho ponížení a utrpení. Ježíš nám nevynikne nikdy více, než právě díváme-li se na jeho kříž a jeho vylitou krev.“ Podobně hovořil, když chtěl vyjádřit rozdíl učení JB od pietismu: „pietisté naléhají na změnu myšlení a mravů, kdežto my nekážeme nic jiného, než Ježíše ukřižovaného. V jeho smrti Bůh zjevil nekonečnou lásku a skrze ni odpouští nám naše nepravosti a vlévá do našich srdcí novou naději a zahání strach ze smrti. (pozn.: to je velmi výrazné!! - odcházím domů! - V domě Otce mého je mnoho příbytků, J 14,2) Není větší blaženosti než té, která spočívá ve víře k Spasiteli za nás obětovanému. Krista si nemáme jinak představovat než v jeho utrpení a smrti. Utrpení Ježíše Krista je naší ospravedlňující vírou.“

Citovost, která je v této zbožnosti kříže a ran Kristových obsažena, se také v JB vymkla z kontroly - zvl. v letech 1745-50: strízlivost a kázeň vystřídal nespoutanost, veselí, žvatlání ve zdobnělinách o Bohu jako tatíčkovi, Duchu sv. jako mamičce a jejich Synáčkovi, bratříčkovi, Beránčíčkovi.. Zinzendor sám na tom má kus viny, ale také tomu udělal rázný konec (i proti synovi Renatovi).

Dá se předpokládat, že v ochranovské zbožnosti měly pašije výrazné místo. Misie je pronesla do světa. První Eskymák v Grónsku Kajarnak, který uvěřil v Krista, učinil tak ne pod vlivem dokonalých kázání a dogmatických výkladů, ale při prostém předčítání evangelia o Kristově utrpení (při překládání evangelia Janem Beckem) 30.3.1739 byl Kajarnak pokřtěn.

David Zeisberger za svého působení mezi severoamerickými Indiány přeložil delawarským Indiánům mj. Lieberkühnovu Harmonii čtyř evangelií (kolem r.1750?), která vyšla tiskem. (Lieberkühn - misionář mezi Židy v Amsterdamu a Anglii, narodil se 1710).

John Hinz na Aljašce revidoval užívané překlady, napsal novou anglicko-eskymáckou mluvnici, přeložil Desatero, Otče náš, Věřím v Boha, Markovo evangelium, Utrpení Páně podle evangelií, křestní a eucharistický formulář, potom celý Nový zákon (1927)...

Z Ochranova se dostalo pašijní čtení také k nám. Roku 1894 vyšla nákladem Bratrských listů Historie utrpení, smrti, vzkříšení a nanebevstoupení Pana našeho Ježíše Krista. Vychází z Historie Komenského, některé oddílky jsou však přemístěny a doplněny tím, co Komenský vynechal z evangelií. Na rozdíl od Komenského je tu „Ostatních 40 dnů a Nanebevstoupení“.

Pašijní čtení probíhalo od květné neděle do Velkého pátku. Bývalo zvykem na Zelený čtvrtek vysluhovat svatou večeři Páně.

Po r. 1933 se ujal redakce pašijního čtení Bohumil Vančura a přepsal je v překladu Žilkové s názvem: Poslední dnové Pána Ježíše Krista - Harmonie událostí podle evangelií pro pašijní hodiny. Některé pasáže upravil. Toto čtení je rozvrženo do 7 částí. Každá část je rozdělena na oddíly, které jsou prokládány písněmi - vždy jednou slokou se vztahem k přečtenému textu. Byl vydán zvláštní sešitek Písní k pašijním hodinám.

Bylo zvykem zahájit pašijní čtení na začátku postní doby - 1x týdně. Ve velikonočním týdnu bylo přidáno ještě čtení velkopáteční. Shromáždění na Velký pátek se konalo po dlouhý čas slavnostně a důstojně od 14.30 nebo od 15 hod. odpoledne. V mnoha sborech bývalo předtím dopoledne shromáždění s kázáním. V 80. letech bylo Vančurovo čtení převedeno do ekumenického překladu.

Synod JB 1980 se zabýval také otázkou pašijního čtení. Protože se harmonií čtyř evangelií stírá svéráz a zvěstný záměr evangelistů, bylo rozhodnuto vypracovat také pašijní čtení podle jednotlivých evangelií. Protože však evangeliijního textu není mnoho, vznikla pašijní čtení rozdělená jen do čtyř částí: podle Matouše a Marka, podle Lukáše, podle Jana. K původní a třem novým verzím pašijního čtení byly vybrány a vydány nové Písně k pašijním hodinám.

Také letos jsme se scházeli k pašijním hodinám.

J. Polma

Trojí způsob

Nevím už, kde jsem si přečetl přirovnání o tom, jakými způsoby se stará Bůh o správný směr na naší cestě: 1. jako tygřice, která přenáší v tlamě své kotě, 2. jako opice, na jejichž zádech se přidržuje její mládě, a 3. jako kachna, která vede po vodě svá kachňátka. Nevím ani, o jaké soustavy v onom přirovnání šlo, ani byla-li tam zmínka o křesťanství. Ale uváděné způsoby mne natolik zaujaly, že jsem začal pátrat v bibli, čemu tam asi zvířecí zobrazení odpovídají. A našel jsem ve Starém zákoně toto:

1. „Nesl jsem vás na křídlech orličích“, stojí ve Druhé knize Mojžíšově. Nebo u Izaiáše: „Já sám až do vašeho stáří, až do šedin vás budu nosit.“

2. V Druhé knize královské čteme: „Přimkl se k Hospodinu, neodstoupil od něho, dbal na jeho přikázání.“ A v Knize žalmů „Mně nejlépe jest přidržeti se Hospodina“.

3. „Děkoval jsem Hospodinu, že mě vedl pravou cestou.“ Tak je psáno v První knize Mojžíšově. A prosba z knihy žalmů: „Pro jméno své veď i doved mne.“

Bůh se tedy o nás stará ve všech třech bodech. Někdy nás nese, aniž to tušíme, jindy jsme si toho vědomi a držíme se ho. Následování je samostatné a proto také nesnadné. Jak náročné může být Ježíšovo vyzvání k následování, ukazuje jeho setkání s mláďencem, patrně zámožným. Ten na dotaz uvedl, že dodržuje přikázání, a ptal se, co mu ještě schází. Slyšel, co nečekal: „Chceš-li býti dokonalý, jdi, prodej, co ti patří, a dej chudým, a budeš mít poklad v nebi; pak přijď a následuj mne.“ Mladík odešel zarmoucen, a my, kdo žijeme na tomto kontinentě více či méně v zámožnosti, si říkáme, že až tak dokonalí být přece jenom nemusíme. Ale přece jen je tu jistá pomyslná dělicí čára, s kterou si musíme poradit sami. Ježíš říká přes oponu věků, že nelze sloužit dvěma pánům: „Neb zajisté jednoho přidržeti se bude, a druhým pohrdne. Nemůžete sloužiti Bohu i mamonu.“ Když jsme schopni následovat a neděláme to, bylo by opovážlivé spolehnouti, že nás Bůh samozřejmě ponese; neboť On, jak praví žalmista, je dlouhoshovívající a velikého milosrdenství. Ale přece jen se vraťme k uvedenému Ježíšovu výroku. Není vlastně mamon příčinou drancování Země?

Věřím, že i nám má co říci povídka „Dva boháči“, pocházející asi z poloviny devatenáctého století:

Když přede mnou vychvalují boháče Rotsilda, který ze svých obrovských důchodů dává celé tisíce na výchovu dětí, na léčení nemocných, na opatrování starých, chválím ho a jsem dojat.

Ale i když chválím a jsem dojat, nemohu nevzpomenout jedné chudé rolnické rodiny, která přijala sirotka z přízně do svého sešlého domku.

„Jak přijmeme Kátu“, pravila žena, „vydáme na ni poslední naše groše: nebudeme mít ani na sůl, abychom osolili praženku...“

„Nu, pak ji tedy ... třeba nesolenou“, odpověděl mužik, její manžel.

Daleko má Rotsild do tohoto mužika! (*Ivan Sergejevič Turgeněv*)

připravil Miroslav Matouš

Historie o původu Jednoty bratrské

Druhý díl psání tohoto (2)

(1) Zpytovali to a hleděli na to, co pán bůh dobrého a jakou milost jejich vlasti učinil, když oznámil to hrozné spuštění a zavedení církve a porušení při víře a náboženství, písmích svatých, smyslu jejich, při služebnících, služebnostech, svátostech i při obcování života křesťanského, při duchovních i světských vrchnostech, že z cesty ouzké sešly a na širokou vešly a po ní šli bez bázně boží i bázně zatracení. Což viděli také a spatřili i mnozí z papežencův a to oznamovali oustně i psáními, že jest potřebí v církvi obnovení a napravení, a že jest všecko hrozné porušeno a od prvního způsobu církve vzdáleno.

(2) Spatřovali i to, co písmata svatá o obnovení církve v posledních časech předpověděla a zvláště prorok Izaiáš v kap. 1 od v. 21 až do konce. A Kristus pán oznámil, že v posledních dnech k skonání světa rozmůž se nepravost a ustydne láska a rozmohou se falešní svědčové, hříchové, bludové, takže kdyby možné bylo i vyvolení byli by svedení. Ale že pro ně bůh ukrátí těch dnů (Mat. 24) a svým kázal bdíti, vystříhati se, neposlouchati, nenásledovati, ale k horám utéci, item oddělit se, vyjíti, před ranami jejich se opatřiti (Apoc. 18).

Též co ukázáno u figurách na zbořeninách Jeruzaléma a chrámu i také zase vystavení a obnovení jeho, a zvláště pod zavedením babylonským (jenž bylo figurou zavedení i obnovení církve). Item, měli pozor i na to, co někteří staří Čechové o obnovení církve v království českém předpovídali jako onen mistr Matěj Pařížský, kterýž o tom i zjevení božská měl a je také i vypsál, což před rukama zůstává. A Rokycan, Kaifáš, jsa biskupem těch let mluvíval o zavedení církve pod příkladem města zbořeného a již trním a lesem porostlého, kdež se i tráva i zvěř zplodila, již těžko vyplniti a gruntů se dorumovati. Říkával: “Nastane lid, kterýž já již vidím, že v gruntu dobře a stavěti budou dílo stálé, ale půjde to prý znenáhla a s těžkostí.” Což vše předkové naši rozvažovali, a že se i k nim vztahuje, tak smyslili.

(3) Hleděli i na to, co a jaké již se tu v Čechách dály a co jest již způsobeno, jak jsou ti dva mučedníci mistr Jan Hus a mistr Jeroným ten začátek hrdly svými a krví svou ujistili a spečetili, když tyransky proti glejtům, kteříž i pohanům mají zdržáni býti, ukrutně spáleni jsou beze všech hodných na ně důvodů kacírství, jakž to vedení té pře jejich proti nim ukazuje, takže nepřátelé chtěje je tak zavrci, učinili z nich základy

toho stavení. Též i jiní věrní Čechové, jak mnoho krve své proto vylili, jak se proto mnoho válek konalo a jak jim bůh v tom pomáhal. Mělo-li by tedy to všecko na mizinu přijíti, velmi jim toho líto bylo, ano i za hřích to měli, aby takové začátky opustili. Protož když dělníci a stavitelé jiní to dílo založili, oni ruce k tomu přičinili a na ty grunty stavěli.

(4) I to uvažovali, jak Čechové od papežencův těmi kompaktáty lstivě uchlácholeni byli, takže, čehož sobě s boží pomocí přepracně dobyli, o to téměř o všecko přišli a ve všechny ceremonie papežské zase se uvolili a zapsali, kromě samého toho kalicha užívání a to ještě jen do času a s divnými vejmkami. Uviděli i to, že se jim již i ta kompaktáta od římské strany nedrží, ale vše se naproti dělá, neb za kacíře je vyhlašovali, že jim slibové držání býti nemají, mluvili, v náboženství je utiskali, mnichy zase přijímali, arcibiskupa a biskupů volených jim potvrditi nechtěli ani žáků jejich na kněžství světiti. Tito pak podle kompaktát vše s nimi věřili, papeže za otce nejsvětějšího vyznávali a církev římskou za matku svou, za její syny se měli, s nimi všechny jejich ceremonie a někdy touže než papeženci zachovávali, jiné pak, když proti tomu byli a boží učení cele vésti chtěli, haněli, sužovali jako kteří papeženci. A tak již mistra Jana Husa a jeho učení již jako zapírali. I jak medle naši předkové měli tomu s nimi obcovati, s nimi v tom zůstatí a dobrého svědomí aby mohli v tom požívatí? Nemohliť sou než bolest a žalost nad tím míti, když to všecko spatřovali a soudili.

(5) I to viděli, co se stalo Táborům, kteříž toho učení Husova déle hájiti nemohli, jsouce utištěni a vyhlazeni rozličným způsobem. Avšak že ne samými Písmy a pobožností, ale mečem krvavým pravdu obhajovali, protože jim bůh nepožehnal a nechtěl jich užiti k tomu, aby chrám jeho stavěli. Ti, ač kompaktát přijíti nechtěli a jimi se podvésti nedali, ale s kompaktátisty válčili, však sami také na své grunty nepřicházeli, ačkoli čistší učení nežli tito měli. Mezi sebou také roztržiti a nejednomyslní byli, nýbrž kteří se z nich vytrhovali a dokonalejší obnovení míti chtěli, proti bojům mluvili a učili, k trpělivosti vedli, při svátostech smysl napravovali, modlářství ani v skutku ani u víře míti a svátostem se klaněti nechtěli, ty oni za pikharty odsuzovali, vyháněli, hubili, pálili, divných artikulů nepravých a k pravdě nepodobných na ně vymýšleli a jiným je oškřivili. I dopustil na ně bůh, že také novými kompaktáty od kompaktátistů podobně jakož i oni prvé od papeženců byli podvedeni. A nejprve válkou poražení a potom také i sněmem odsouzeni. A tak všickni i s svými pikharty vyhubeni. Oni jiné a jiní je shladili. A římané zase oboje pozřeli jako onen Ezopů čáp myš i žábu spolu se hadrující. Na toť jistě na všecko bylo potřebí patřiti a z toho na nětco jiného pomýšleti.

(6) Ležel jim také hrubě v mysli způsob tehdejší Rokycanů, nebo on časem ukazoval se býti pravý potomek a následovník Husů, jakožto ten, kterýž ho slýchal, a za něho ještě byl, jsa v tovaryšství s mistrem Jakobellem [Jakoubek ze Stříbra], a pro tu věrnost, kterouž se ukazoval míti k tomu učení i toho volení na arcibiskupství od Čechů dosáhl. Avšak v tom velmi nestálý byl a divně se měnil lidem kvůli a sobě ku zisku. Když ho poctivost potkávala od římských, jim kvůli všecko sliboval i v Bazilií na koncilium jednáje, kompaktáta i v Jihlavi poslušensství církvi římské slíbil i ku papeži do Říma několikrát oulisně psal. A zase, když mu to po vůli nešlo a nemohl na to arcibiskupství konfirmací [potvrzení] dojíti, o to se zlobil, a zase se proti římské církvi postavoval, a tak, jakž je přísloví, za větrem šel, a několikrát kotrlce přemítal [dělal kotrmelce], ještě za císaře Zikmunda i potom za Ladislava krále z Prahy do jednoho i druhého Hradce ucházel.

Až potom za krále Jiřího zase tuhý kompaktátista a podlé toho zuřivý proti římanům učiněn, jehož kázání známá jsou, kteráž předkové naši slýchali, jich velmi pilní byli a z nich mnohého osvícení při zlých i dobrých věcech nabyli. Ale když pak již srozuměl, že jest daremné jeho na tu konfirmací papežskou očekávání a zvláště, když se již byli ti legáti s těmi novinami z Říma vrátili a je vůbec oznámili (jakž o tom napřed), tu on již také na jiné cesty pomýšlel, totiž aby se papeže a tak církve římské dokonce pustil, nebo kázával, že jest tam všecko poškrvněné a kdo by chtěl spasen býti, že by se musel od toho oddělit i všecko znovu začínati a na apoštolské grunty nastoupiti, k čemuž sobě nejedny ucedlníky získal, aby na takové oddělení a obnovení spolu s ním myslili.

A toť sou byli ti původní zakladatelé jednoty naší, s nimiž se on a oni s ním na tom snášeli, aby se od toho tehdejšího způsobu lidu i římského i kompaktátijského oddělili, aby se o tu konfirmaci Rokycanovu podlé Písem zákona božího a příkladu apoštolského postarali podle toho a tak, jak se čeští legáti v Římě skrze kněze Jakuba před papežem osvědčili, jakž nahoře o tom nahoře položeno, k čemuž jest byl již Rokycan i své suffragány získal i jiné rozumné lidi, kteříž se k tomu živě měli. A on také na ně velice laskav byl, zvlášť na pobožné a je bratřími jmenoval a s nimi o to oddělení často mluvíval i jak a kdy se to vše a podlé čeho státi mělo jim ukazoval a tomu naučil i na tom je, že se s nimi oddělí, postavil. V čemž oni chtěli jeho rádi za vůdce míti a následovati, a proto všecko míle trpěti a snášeti. A tak on ty bratří dosti dlouho na troších [těšení] držel a oni na něj čekali, až porozuměli, že se jemu do potupy nechce, a že již jimi i pohrdá a chce se na ně zdaleka dívati, jak se jim povede.

Oni pak bratří, vidouce ten způsob při něm, takto se k němu chovali. Často s ním o to mluvili a jeho důvěrně a žádostivě napomínali, aby což káže a mluví slovem, naplnil to skutkem a cele se s nimi oddělil, slibující jemu, že ho rádi budou poslouchati a následovati a sumou o všechno se s ním raditi. A nic bez rady jeho tehdáž před se bráti nechtěli, ani žádných knih čítati, než které on jim schválil, jakož pak také on jim Chelčického schválil, z něhož sou někteří i zlých smyslů o moci světa nabyli, což potom ke zlému a ke škodě jednotě přišlo do nějakého času. A Rokycan tím vším vinen byl. A sumou o všechno tehdáž bratří k němu se utíkali, ale on jich divně odbýval, aby počkali, nekvapili, že jsou to věci veliké a oni že chtějí všechno pojednou míti. Svět že toho nesnese a oni že musejí mnoho proto trpěti. "Velmi jste, prý, opovážliví, a já kdybych se s vámi v to dal, musel bych s vámi potupen býti. Však stalo-li by se to, muselo by se všechno z gruntu obnoviti. Víím, jak by to mělo býti, než nesmím se do toho dáti, než kdybyšte vy to sami učinili, rád bych se na to i s jinými podíval, jak to půjde."

Oni pak za dlouhé časy vždy se k němu navracovali, prosíce pro boha, aby jich neopouštěl, když jim prvé k tomu sloužil, a že oni s ním v takovém způsobu státi nemohou pro svědomí, poněvadž se znají býti smrtelnými a bůh jich k tomu pobízí a nutká, aby vyšli a svědomí své před svou smrtí spokojili. Ale k ničemuž tomu, aby se do toho dal, přivést nemohli. A vidouce potom, že on zpátkem couvá, kříže se bojí a před ním utíká, a že daremné jest jejich prodlévání a na něj očekávání, a že by třebas dříve někteří zemřeli, ač jich také někdy i prosil, aby ho neopouštěli, ale na něj počkali. Avšak oni vidouce jej tak váhavého a odkládacího a k tomu nestálého, předce se v to sami dali.

2. A při tom se již takto měli.

(1) Osvědčili se jemu v tom, že oni již déle na něho čekati nebudou, ale k čemu jim radil a čemu je učil, že to před sebe vezmou a jeho i jiných se spustí a pánu bohu se v tom poručí a dověří, přid' jim již nač přid', aby jim v tom za zlé neměl, že to z potřebí svého spasení a přinucení svého svědomí i božího jich k tomu volání učiní.

(2) Důvěrnost svou všechnu od něho odvrátili a o něm pochybili, aby bůh skrze něho chtěl to obnovení učiniti, a že on již světa a široké cesty se nespustí a na ouzku nenastoupí. Protož umínili ho již oželeti, ač mu toho velmi nepřáli, avšak v té naději, že se ještě rozmyslí, takto mu v druhém listu napsali: „A tak již, mistře, o tobě pochybili jsme, poznávše, že to činíš, což za zlé máš a o to jsme s tebou mluvili a zvěděvše místně, že se chceš světa držeti a nás opustiti, jakožs to sám řekl

dvěma z nás v kaple: Víím, že jste právi, ale bych se chtěl vás přidržeti, musel bych s vámi v témž pohanění býti. Pak my jsme se v tom nevěděli kam jinam obrátiti, než ku pánu bohu svému.“

(3) Skutečně jemu, ano i jiným kněžím s Rokycanem svět milujícím i jejich přisluhování pokoj dali a k nim více nechodili ani na kázání, ani k svátostí přijímání. A to jest již bylo oddělení, jenž jest zlých kněží i jejich přisluhování zprzněných se zbavení a čistých služeb začetí a vyzdvižení, nebo nešli nikam z obcí neb z měst, dokudž je kde chtěli trpěti. Až potom, když se jim i toho nedostávalo, již museli i soukromních míst hledati.

(4) Ačkoli ho již opustili, však předce na něj zapomenouti nemohli a v nenávisť ho nevzali, ale k němu ještě nejedna svá poselství posílali a listy jemu psali, v kterýchžto poselstvích a listech k němu se laskavě ozývali, jemu se omlouvali, prosíce pro boha, aby jim za zlé neměl, oznamujíc upřímně, proč to učinili, že jsou k tomu bázní boží a svědomím dohnáni ne potupy jiných, ale pro své spasení řkouce: “Věz, mistře, že pro odporné věci víře a skutkům křesťanským od vás se loučíme, abychom s vámi to činíce a tomu povolujete, zatraceni nebyli. A tak nouze spasení našeho nás k tomu připudila, neb vy sami víte, že i s lidem zle stojíte, jakž i na kázáních to vyznáváte, ty i jiní kněží.”

A při tom se ho skrze ta poselství dotazovali, zná-li se on k tomu, co jim mluvíval, kázával, radíval, a má-li to vše za dobré a jisté. On pak těm poslům v tajnosti s pláčem mluvil, že se k tomu ke všemu zná a to za jistou pravdu a vůli boží má, a že hotov jest spolu s nimi na tom umříti, dokládaje jim i toho, řka: “Však víím, že jste právi, ale kdybych já chtěl toho s vámi následovati, přišlo by mi na tvrdo skočiti a musel bych s vámi v pohanění býti a pro to mnoho trpěti, avšak tudy jest cesta do radosti.”

Někdy se pak s ním ještě skrze to poselství o některé věci i radili, co mají činiti, prosíce, aby jich neopouštěl, poněvadž jim prvé dobře posloužil, z čehož mu děkují a pána z toho chválí. Nebo v druhém listu napsali mu ta slova: “Mistře, vděčni jsme těch věcí, kteréžs nám oznamoval v svých kázáních, vystřihaje nás od bludů Antikristových.” Jakož pak on jsa tehďaz předce na ně laskav i rady jim udílel, aby předce dokonalé obnovení učinili, řka: že musejí, chtě-li co dokonalého míti, služebníky sobě z sebe vyzdvihnouti, jinak že by nestáli jako divišovští a vilémovští. A to jim i Lupáč také radil a mluvil.

Někdy pak nětco od něho žádali, jako, aby krále Jiřího k nim nakloňoval, aby jim nedopouštěl brániti pánu bohu sloužiti. Item, aby jim někde v svém království přál volného bytu, jakož pak to i učinil, že jim byt na litickém zboží vyjednal, takže oni i tu ves řečenou Kunvald, když tam bydlili, vzdělali.

Časem pak také za sebou ho volali, na svědomí mu dotírali, aby se od poznalého zlého oddělil a ku poznalému a sebou ohlášenému dobremu přistoupil. K čemu jim posloužil, aby sám toho také následoval a oučasten byl, a aby té konfirmací na své biskupství jinde než u papeže hledal, nebo v listu pátém tak mu napsali: “Kdybyšte k těm věcem prohlédli, měli byste i vy odstoupiti, totiž jako my od těch služebností a úřadu papežova nechati i jeho ustanovení a poddati se víře pána Krista v sprostnosti srdce a obrátiti se k milým apoštolům, jejichžto srdce obráceno jest ke všecněm vyvoleným božím.” ...

Naposledy v těch svých psaních, když již rozuměli jeho zatvrzení a nenapravitelnému úmyslu, a že ním samým a ne bohem to schází, že se vědomě pravdy přidržeti, ovšem pro ni trpěti nechce, již mu se nechtěli více poddávati, ale jeho (se) odvěděli a s ním se jako rozžehnali a napsali mu takto: “Ty, mistře i s svými kněžími, držíš úřad z moci papeže spravuje se i lid podlé řádu jeho a ustanovení uměním Písma a moudrostí pošlou skrze pohany, ostříhajíce sebe i s svými poddanými mocí meče ukrutného etc. A protož jsi vůdce světa na široké cestě a správce toho lidu spasením jej bezpečě skrze služebnost kostelní od papeže zamyšlenou a ustanovenou, ač na čas sám to hyzdíš i s lidem do pekla odsuzuješ, avšak to vždyš předce činíš i s svými kněžími a lid v mylné naději postavuješ. A tak jsi slouha světa, slouže jemu službou světskou pod jménem boží služby a kázání čtení svatého a svátostí rozdáváním, nejvíce tělem božím, velebíce svátost těla a krve páně smyslem ducha cizího od lidí vtipných zamyšleného ke cti a chvále své.” ...

A tak jsou bratří toho mistra zavrhlí, o čež se on rozzlobil a rozhněval na ně, a proti svědomí zase je potupil a proti nim zlostně psal, čehož potom i kněží pražští v svém psaní léta 1485 dotkli, po něm v hanění krácejíce, že prý co jest Rokycan proti bratřím psal, pravdu psal a musel psáti k obhájení své poctivosti, poněvadž ho nařkli, čehož on sněsti nemohl. Bratřím též se přiznal, že jest je tak a tomu učil, ale potom tě ti divně vymlouval, jinak vykládal i zase zapíral a v tom se nenapravil. Dokud mu pěkně psali, dotud se k nim pěkně měl, a když mu otevřeně pravdu pověděli, tedy se jim v nepříteli obrátil, takže již potom před ním se vším, což dále před sebe brali, krýti se museli.

Když se pak to takové dokonalé oddělení i s Rokycanem rozloučení stalo, a on se již jim i v nepříteli obrátil, bratří tak i s svými kněžími, kteříž se s nimi oddělili, zůstávali a s nimi, jakž mohli pánu bohu v úzkostech sloužili a nejhlučněji v dovoleném místě na zboží litickém s knězem Michalem, farářem žamberským s jinde s jinými. Tu jsou po některé léto dříve než sobě více služebníků a svěcení kněží mezi sebou

vyzdvihli, divných nevolí, soužení a prací okoušeti museli, jichž prací a těžkostí tento způsob byl.

(1) Že kde a jak mohli jedni s druhými se shledávali, znajíce se vespo-
lek, kteří jsou v tom oddělení jednoho smyslu a vůle, avšak rozptýlení
po krajích české i moravské země. Z příčiny tehdejších roztržek a roz-
dílů v náboženství za několik let, když žádného krále nebylo v zemi
v očekávání na dědice pod správou země od gubernátorů, když z pří-
činy těch kompaktát a jich neplnění ani duchovní vrchnosti potvrzené
neměli, toliko volenou a ani se k tomu, aby potvrzena byla nic nepodo-
balo, po mnohých a rozličných legacích o to činěných, o čemž v prvním
dílu oznámeno, tu již každý i kněží kališní i lid přemýšleovali, jak by
se v náboženství opatřili a načinili mezi sebou nemálo těch rozdílů po
krajích. Ano, v kraji práchenském chelčičstí, v čáslavském vilémovstí,
v kouřimském divišovstí a v jiných krajích po městech se jmenovali:
klatovstí, žatečstí, v Praze a okolo pražstí. Avšak když nikdež jistých
a stálých kněží konfirmovaných a hlavy služebné neměli, všecko na
mizinu přicházelo a pomíjelo. Ještě v Praze při mistru Rokycanovi,
voleném arcibiskupu v naději u některých jeho podlé kompaktát potvr-
zení u některých pak v pochybnosti a u jiných hned v zoufání nad tím
zůstávalo (jakož se pak ti neomejlili) tak vlastně, jakž původním našim
bratřím od Rokycana i mistra Lupáče bylo řečeno: “Vyzdvihnete-li sobě
sami doma z sebe kněží, vy neobstojíte. Pohleďte na vilémovské, na
divišovské, že s tímto kněžstvem na nic přišli, všudy bylo jen do smrti.
Avšak tu všudy po těch krajích byli zvláštní pobožní muži, kteříž nad
tím lkali a na nějaké dokonalejší obnovení pomýšleli a shledávajíc se
spolu o tom rozmlouvali a tak jedni druhé znali. A zvláště k pražským
jako k hlavě voleného arcibiskupa zření měli a k těm mužům, kteříž tu
byli, jako bratr Řehoř s jinými etc, co oni napřed učiní s Rokycanem
a radou jeho. Sumou jedni s druhými společně se shledávajíc v svém
předsevzetí se utvrzovali a ustavovali, i svatá shromáždění, kde mohli,
mívali a sobě sloužili, nebo žádostivý tehdáž byl a milý přítel příteli a
bratr bratru. A mezi tím vždy se jich více ohlašovalo k sobě a přibývalo
a počet jejich se množil.

(2) S tím spolu se jejich rozmáháním rozmáhalo se také i pokušení.
Nebo když o jakém se jejich shromáždění kněží odporní zvěděli, hned
proti nim bouřili, vrchnostem žalovali, až i Rokycanovi donášeli, jeho
i jiných proti bratřím popouzeli, divné nepravé věci na ně vymýšleli
i blamali. A i krále Jiřího vše se to skrze Rokycanu donášelo, až se z
toho i to stalo, že když bratr Řehoř, kterýž se byl tam také na litické
zboží vypravil šel, aby bratří pražské navštívil, kdež potom spolu i
shromáždění nemalé měli, v tom tedy shromáždění vyzrazení i zase od
dobrých přátel vystřežení byli, aby se rozešli, že budou zjímání.

Bratr pak Řehoř, muž rozumný, co by z toho pošlo, napomínal jich, aby se rozešli, a kteréž mohl, zvláště kolegiáty a přední osoby vyšikoval. Jiní pak někteří drzí a všeteční nechtěli se rozjít, pravíce, že jich při ničemž zlém nezastihnou. A když jim bratr Řehoř pravil, že jim to neprospěje, ale že dostanou se do vězení a třebaže budou i zmučeni, nedbali, řkouce: "Herež, mučení za snídani a hranice za oběd." A vtom rychtář mezi ně vkročil s služebníky svými a učinil k nim řeč omluvnou, nerad toho konaje: "Bratří, psáno jest, že kdo chce pobožně žíti býti, v Kristu Ježíši protivensství míti budou. A protož na poručení pánů poděte do vězení." A tu sou hned zjímáni a do vězení dáni.

A potom i na to přišlo, že byli někteří zmučeni. Na nich chtěli míti to, což na ně nepřátelé žalovali, že se nezřízeně a nenáležitě v svých a zvláště nočních shromážděních chovají, a že jsou následovníci někdejších adamtů od Žižky zhubených. Ale však nic toho nemohlo se najíti, aniž kdy co toho od těch dobrých lidí boha a dobré svědomí milovných a bázní boží ozdobených před sebe bráno bylo.

A zvláště pak bratr Řehoř ten jakožto přední nejvíce byl zmučen a do kozla svázán a na skřipec dán. Avšak v tom mučení jsa prvé postem zemdený, k čemuž také i jiným radil a napomínal, aby se postili, ale oni ho poslechnouti nechtěli, pravíc, že jim o tom málo, omdlel a toho mučení necítil, až teprv rozvázán jsa, chytil se za bok a srozuměl, že jest zmučen. A tu v tom omdlení pálen jsa jako ve snách rozličná vidění a zjevení božská o věcech jednoty budoucích měl, zvláště o vyzdvižení služebníků, kdo by a k čemu kteří býti měli, takž jakž potom, když se to dalo, tomu všemu svědectví dal, že to vše tak viděl, a tak že jest jemu vůle boží o tom zjevena byla.

Rokycan pak, zvěda o tom, přišel k němu a vida ho tak ztrápeného, plakal nad ním, řka: "Ach, milý Řehoři, což mi tě líto. Pomníš-liž, že sem vám říkával, dáte-li v to, že musíte trpěti, a že vám to těžce půjde? Ach, kéž jsem já na tvém místě nyní. Ale měj naději, žeť vám to k dobremu přijde, však pak musí pobožným tak býti." Byl zajisté ten Řehoř přítel Rokycanův krevní, syn sestry jeho, člověk osvícený a pobožný. A Rokycan byv prvé sám příčina té jejich těžkosti, tak jeho litoval krokodilovou lítostí.

Jiní pak také jsouce mučeni, byli dáni zase do vězení a posnídavše, nechtěli čekati oběda, ale hroznou revokací, přinucení jsouce v kostele publice, jakž sobě instrukci napsanou měli, učinili a zvláště Jíra Pětikostelský. Někteří pak dlouhé vězení trpěvše, potom propuštěni jsou a vrátili se zase i s bratrem Řehořem mezi své tam na litické zboží okolo léta 1461.